

EESC info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

February 2025 | HR

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT
NL	PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV								

UREDNIŠTVO

Uvodnik

Dok se zima nevoljko povlači pred prodorom proljeća, EGSO ožujak dočekuje s nizom dinamičnih događanja s fokusom na mladima i civilnom društvu

Prvo od njih je 16. izdanje manifestacije „**Tvoja Europa, tvoje mišljenje**” (YEYS), na kojem će se 13. i 14. ožujka 2025. okupiti gotovo stotinu sudionika i sudionica iz organizacija mladih, nacionalnih vijeća mladih i srednjih škola, kao i 37

nastavnika i nastavnica iz država članica EU-a, zemalja kandidatkinja i Ujedinjene Kraljevine. Svi će oni zajedno doživjeti to jedinstveno iskustvo i pridonijeti oblikovanju Europe u kojoj žele živjeti.

Njihove preporuke mogle bi se razmatrati na drugom izdanju EGSO-ova Tjedna civilnog društva, koji se održava samo nekoliko dana poslije, i poslužiti kao osnova za rasprave usmjerene na mlade, te bi se mogle proslijediti predstavnicima europskih institucija na visokoj razini.

Nakon obećavajućeg početka 2024., ovogodišnji Tjedan civilnog društva održat će se od 17. do 21. ožujka s naglaskom na **jačanju kohezije i sudjelovanja u polariziranim društvima**. Socijalna nestabilnost, ekonomska recesija i rasprostranjeno nezadovoljstvo, posebno među onima koji se osjećaju nevidljivima i zapostavljenima, dodatno su produbili društvene podjele.

Ta goruća pitanja razmatrat će se na **Tjednu civilnog društva 2025.**, u okviru kojega će se okupiti razni dionici civilnog društva iz Europe i šire kako bi sudjelovali u važnim raspravama, razmjeni najboljih praksi i suradnji na razvoju rješenja kojima se potiče socijalna kohezija i jača demokratski angažman.

Ove će se godine na dnevnom redu naći tri glavne inicijative: paneli EGSO-ove **Skupine za vezu s europskim organizacijama i mrežama civilnog društva**, na kojima će se razmatrati kako bi se strategijom europskog civilnog društva mogla poticati veća kohezija; **Dan europske građanske inicijative (EGI)** i uloga u borbi protiv polarizacije; i **svečanost dodjele Nagrade za civilno društvo**. Tema 15. izdanja Nagrade za civilno društvo, kojom se nagrađuje izvrsnost u inicijativama civilnog društva, borba je protiv štetne polarizacije europskog društva. Pobjednici su belgijska organizacija civilnog društva „FEC Diversité”, francusko udruženje „Reporters d'Espoirs” i Slovačko debatno društvo. Poredak će biti objavljen na svečanosti dodjele Nagrade!

Naš **Tjedan civilnog društva** platforma je na kojoj će se organizirano civilno društvo i građani i građanke moći izjasniti o glavnim aktualnim pitanjima, od sve većih izazova koje donose klimatske promjene, sve većih troškova života i sve većih razlika u prihodima, pa do ishoda izbora 2024. u cijelom svijetu, koji su svi stvorili plodno tlo za široko rasprostranjenu polarizaciju.

Pozivam vas da se pridružite našim konstruktivnim raspravama i iskoristite ovu priliku da razmijenu ideja pretvorite u konkretne promjene. Naše je mišljenje važno i može se čuti samo ako smo ujedinjeni, proaktivni i spremni doprinijeti povezanijoj i participativnijoj Europi. [Prijava](#) su otvorene. Ne propustite ovu priliku!

Laurentiu Plosceanu

Potpredsjednik EGSO-a za komunikaciju

KALENDAR

13. i 14. ožujka 2025.

Tvoja Europa, tvoje mišljenje! 2025.

17.– 20. ožujka 2025.

Tjedan civilnog društva 2025.

18. ožujka 2025.

Dan europske građanske inicijative 2025.

26. i 27. ožujka 2025.

Plenarno zasjedanje EGSO-a

U ŽIŽI

Uoči Međunarodnog dana žena 8. ožujka i 69. sjednice Komisije o statusu žena (UNCSW69), glavnog globalnog tijela koje promiče prava žena, članica EGSO-a Maria Nikolopoulou, izjaviteljica za mišljenje „**Doprinos EGSO-a prioritetima EU-a na 69. zasjedanju UNCSW-a**”, piše o napretku EU-a u području rodne ravnopravnosti. Iako mnoga poboljšanja zaslužuju priznanje, žene još uvijek nemaju ista prava kao muškarci. Mnoge nedostatke tek treba ukloniti i brojne druge bitke dobiti.

RODNA RAVNOPRAVNOST: EUROPA JE U? INI LA PUNO, ALI MORA JOŠ I VIŠE

Maria Nikolopoulou

Nekoliko dana prije Međunarodnog dana žena i u očekivanju 69. sjednice Komisije o statusu žena (UNCSW69) u New Yorku, pravi je trenutak da

razmotrimo i ocijenimo postignuća u području rodne ravnopravnosti. Pravi je trenutak i da se okrenemo budućnosti i nastavimo utirati put.

Zabilježili smo poboljšanja u zakonodavnom okviru: više žena aktivno sudjeluje na tržištu rada, više zarađuju, bolje su obrazovane, sve bolje politički zastupljene i obavljaju više visokih funkcija. No napredak je spor i neujednačen među državama članicama.

Dokle god postoje strukturne nejednakosti, rodni stereotipi i nazadovanje njihovih prava, žene će i dalje biti nedovoljno zastupljene u javnoj sferi, politici i obrazovanju u području STEM-a, neće imati pristup resursima i kapitalu za poduzetništvo i bit će izložene nasilju na internetu i izvan njega. Isto tako, bit će u većoj mjeri pogođene manjkom vremena i novca, a do uklanjanja razlika u plaćama i mirovini proći će još mnogo godina.

Napredak se ne može postići bez osposobljavanja, financiranja i predanosti. Potrebni su nam resursi kako bismo ženama omogućili stjecanje vještina potrebnih za pravednu digitalnu i zelenu tranziciju, financirali nacionalne akcijske planove za borbu protiv nasilja nad ženama i osigurali osposobljavanje svim zaposlenicima koji rade s osobama koje su preživjele nasilje.

Da bismo ženama olakšali teret neplaćenog pružanja skrbi, moramo financirati poduzetničke projekte i uspostaviti cjenovno pristupačne, dostupne i visokokvalitetne usluge skrbi za djecu i starije osobe. Usto trebamo predano raditi i na stvaranju sigurnih prostora, uključivanju većeg broja žena u lokalne i nacionalne parlamente i parlamente EU-a i osiguravanju njihova aktivnog sudjelovanja u nenasilnim procesima rješavanja sukoba i izgradnje mira, uz istodobno promicanje rodno uključivih pristupa.

Osim toga, sveobuhvatna europska strategija za Program održivog razvoja do 2030. pomogla bi nam da rodnu ravnopravnost mnogo brže učinimo neizostavnim elementom naših politika. Ciljevi održivog razvoja trebali bi se postizati kao cjelina, a ne pojedinačno.

Napredak u EU-u je „dobar”, no to ne znači da je dovoljno dobar za muškarce, žene i djevojčice u EU-u koji se bore za istinsku rodnu ravnopravnost u godinama koje nam predstoje. Naša je uloga kao civilnog društva povećati pritisak na tvorce politika kao bi se stvari počele brzo rješavati.

PITANJE ZA...

Izvješća Marija Draghija i Enrica Lette iz 2024. uzvitala su veliku prašinu u EU-u i njegovim državama članicama i smatra ih se planovima koji upućuju na smjer kojim se Europa treba kretati da bi osigurala održivu budućnost. U svojem mišljenju [„Ocjena izvješća Enrica Lette i Marija Draghija o funkcioniranju i konkurentnosti jedinstvenog tržišta EU-a”](#) EGSO iznosi stajalište civilnog društva o izvješćima i preporuke za hitno djelovanje. **Zamolili smo tri izvjestitelja (Mattea Carla Borsanija, Giuseppea Guerinija i Stefana Palmiera) da nam kažu koje prijedloge iz izvješća smatraju posebno važnima za budući**

prosperitet EU-a.

NE SMIJEMO SELEKTIVNO PRISTUPATI IZVJEŠĆIMA ENRICA LETTE I MARIJA DRAGHIJA

Matteo Carlo Borsani
Skupina poslodavaca EGSO-a

Prva i najvažnija preporuka koju EGSO daje u svojem mišljenju jest da se hitno poduzmu mjere za provedbu preporuka iz izvješća Enrica Lette i Marija Draghija. Smatram da bi to trebalo napraviti sveobuhvatno – tim izvješćima ne smijemo pristupati selektivno. Ona se moraju provesti u cjelini, bez ograničavanja prijedloga i pozornosti na teme koje nisu sporne i bez izbjegavanja najkritičnijih pitanja koja izazivaju podjele, kao što su ulaganja.

Kad je riječ o Draghijevom izvješću, s obzirom na očitu važnost njegova fokusa na konkurentnost EU-a u cjelini, smatram da su ključne njegove preporuke o industrijskoj politici EU-a. Konkretno, on inzistira na tome da je potrebno donijeti industrijsku politiku kojom bi se mogao prevladati trenutačni fragmentirani pristup. Danas imamo 27 nacionalnih industrijskih politika koje nisu uvijek usklađene. S time u vezi, jedino se strukturiranim europskim naporima može omogućiti adekvatna ravnoteža fiskalnih, regulatornih i trgovinskih odnosno carinskih mjera i financijskih poticaja, koja karakterizira najnovije industrijske politike SAD-a i Kine i koja bi donijela ogromne koristi za jedinstveno tržište.

Međutim, to bi trebalo ići paralelno s drastičnim smanjenjem birokratskog opterećenja za poduzeća i stoga posebno cijenim poziv Enrica Lette na jedinstveno tržište koje djeluje brzo i ima velik utjecaj. Među ključnim preporukama Enrica Lette nalaze se i racionalizacija birokratskog opterećenja, pojednostavljenje administrativnih postupaka i daljnje mjere za „smanjenje birokracije”, posebno za mala i srednja poduzeća (MSP-ove). U tom kontekstu EGSO u svojem mišljenju pozdravlja prijedlog Komisije da se teret izvješćivanja smanji za 25 % za sva poduzeća i da se za MSP-ove postavi cilj od najmanje 50 %. Osim toga, preporuku Enrica Lette da se razmotri mehanizam koji bi suzakonodavcima pomogao u dinamičnoj procjeni učinka (DIA) trebalo bi dalje razraditi, a EGSO također snažno podupire ideju da se tijekom zakonodavnog razdoblja provede provjera konkurentnosti.

MORAMO DJELOVATI BRZO, ALI BEZ KOMPROMISA U POGLEDU KVALITETE

Giuseppe Guerini
EGSO-ova Skupina organizacija civilnog društva

Prošle su godine Europska komisija i Europsko vijeće zadužili Marija Draghija da izradi izvješće o konkurentnosti EU-a, a Enrica Lettu izvješće o poboljšanju jedinstvenog tržišta. U tim se izvješćima iznosi ambiciozan politički program za Europsku uniju, koji služi i kao plan i kao mjerilo za procjenu predanosti institucija i oblikovatelja politika kreiranju budućnosti EU-a i njihove sposobnosti da

to učine.

Ta se izvješća mogu iskoristiti za ocjenu djelotvornosti odgovora institucija i čelnika i čelnica na današnje složene izazove.

Mišljenje EGSO-a o tim izvješćima vrijedan je alat za evaluaciju ranih koraka u tom novom političkom ciklusu. Prvi od tih koraka jest kompas konkurentnosti, koji je Europska komisija pokrenula 29. siječnja. On uključuje nekoliko prijedloga visokog prioriteta koji su istaknuti i u našem mišljenju, kao što su premošćivanje razlike u konkurentnosti, dovršetak jedinstvenog tržišta, pojednostavnjenje propisa bez deregulacije i prepoznavanje činjenice da konkurentnost ovisi o ljudima i vještinama.

Međutim, osim kad je riječ o razlici u konkurentnosti, nedostaju i konkretne mjere. Komisija je dosad predstavila strateške dokumente, komunikacije i iznijela obećanja, ali konkretne mjere neće biti dostupne još nekoliko mjeseci. Kako je navedeno u našem mišljenju, to kašnjenje naglašava potrebu da institucije EU-a i države članice pokrenu i raspravu o temeljnim pravilima EU-a i relevantnosti aktualnih Ugovora za rješavanje današnjih izazova, za koje je potrebno brzo djelovanje.

Brzo djelovanje ne znači da se mora ugroziti kvaliteta. Europska komisija to je pokazala 2020. brzom provedbom inicijative *Next Generation EU*, a danas bi trebala pokazati istu razinu agilnosti.

Postizanje navedenih ciljeva iziskuje višedimenzionalan pristup. Ključno je brzo dovršiti jedinstveno tržište, ali uz istovremenu snažnu predanost okolišnoj održivosti, gospodarskom blagostanju i socijalnoj i teritorijalnoj koheziji jer su to ključni pokretači konkurentnosti.

Toj je viziji potrebna i kohezivna industrijska politika koja nije ograničena na fragmentirane nacionalne pristupe i ima potporu strateških fiskalnih i carinskih poticaja. Ujedno je za poticanje dinamičnijeg poslovnog okruženja ključno smanjiti birokratsko opterećenje i troškove usklađivanja s pomoću pametnijeg donošenja propisa i pojednostavnjenih administrativnih postupaka.

Nužno je smanjiti razlike u cijenama između država članica i drugih svjetskih gospodarstava u energetske sektoru. Za to će biti potrebna veća ulaganja u energiju iz obnovljivih izvora, čime će se osigurati konkurentnije i održivije energetske tržište.

Kako bi podržao te ambicije, EU mora osmisliti i zajedničku politiku o europskim javnim dobrima i pritom jasno definirati svoje strateške prioritete i ojačati svoju ulogu na globalnoj razini.

EGSO će nastaviti pratiti provedbu tih politika i osiguravati da se pritom čuje i uvažava glas europskog civilnog društva.

NIJE MOGUĆE USPOREDITI PROPISE EU-A S PROPISIMA U SAD-U ILI KINI

Stefano Palmieri
,Skupina radnika EGSO-a

Unatoč razlikama u analizi i predloženim strategijama, izvješća Enrica Lette i Marija Draghija u velikoj se mjeri preklapaju.

Uzmimo, na primjer, kohezijsku politiku. U Lettinom izvješću kohezijska politika ima središnju ulogu jer osigurava da svi građani i regije Unije imaju koristi od jedinstvenog tržišta. Naglašena je i veza između kohezijske politike i usluga od općeg interesa, koje su ključne kako bi se Europljanima omogućilo da žive i rade tamo gdje oni odaberu. S druge strane, čini se da Draghijevo izvješće umanjuje važnost kohezijske politike i socijalnu i teritorijalnu dimenziju konkurentnosti. U njemu se raspravlja o europskoj konkurentnosti bez uvažavanja teritorijalnih razlika, što upućuje na to da bi se već samim poticanjem ukupne konkurentnosti EU-a riješila regionalna pitanja. U Draghijevom se izvješću također zanemaruje činjenica da su u mnogim regijama slaba konkurentnost i nepovoljan teritorijalni položaj dvije strane iste medalje.

U oba se izvješća prepoznaje činjenica da se Unija više ne može voditi uobičajenim praksama. Hitnost i složenost današnjih kriza iziskuju znatan pomak u oblikovanju europskih politika, po mogućnosti čak i putem izmjena Ugovora. Možemo li zaista raspravljati o proširenju bez da pritom razmotrimo potrebu za dubljom političkom integracijom? Ta promjena mora uključivati i promjenu paradigme. Trenutačni višegodišnji financijski okvir (VFO) nije dovoljan. Temelji se na nešto više od 1 % BND-a Unije i ograničen je zastarjelom logikom „pravednog povrata“. Potreban je novi pristup nadahnut modelom instrumenta *Next Generation EU*. Na izvanredne izazove mora se odgovoriti odvažnim rješenjima, uključujući izdavanje „zajedničke sigurne imovine“, kao što smo vidjeli tijekom pandemije.

Predstojeći VFO za razdoblje 2028. – 2034. bit će test stvarnih namjera EU-a jer će se u njemu utvrditi prioritete za idućih sedam godina. U tom je kontekstu razumno očekivati otvorenu raspravu o izazovima s kojima se EU suočava s obzirom na višestruke aktualne krize, kao i o ključnim ciljevima i zajedničkim europskim dobrima koje želi osigurati svojim građanima.

Kako je preporučeno u oba izvješća, prilikom razmatranja regulatorne reforme važno je imati na umu da je EU najnaprednije „socijalno tržišno gospodarstvo“ na svijetu. Visoki gospodarski, socijalni i okolišni standardi EU-a nisu prepreka tom modelu, već su ključni za njegov uspjeh. Stoga nije moguće usporediti propise EU-a s propisima u SAD-u ili Kini. U svim nastojanjima da se pravila EU-a pojednostave trebaju se i dalje štititi radni uvjeti, sigurnost radnika, prava potrošača, socijalna i gospodarska kohezija te održivi rast.

Europa je shvatila, iako sa zakašnjenjem, da više nije dovoljno biti veliko tržište. Kako bismo napredovali, moramo težiti većem jedinstvu, uključujući dublju političku integraciju i istinski ujedinjene politike u području gospodarstva, industrije, trgovine, vanjskih poslova i obrane. Predstojeći mjeseci bit će presudni za oblikovanje budućnosti Europe.

GOST IZNENA?ENJA

Čini se da danas cijeli svijet bruji o konkurentnosti, a deregulacija se slavi kao čarobni recept za pozicioniranje Europe kao globalnog ekonomskog aktera. Međutim, konkurentnost se može mjeriti na niz načina i nema univerzalnog odgovora na pitanje koja je količina propisa prevelika. Ako se ne vode pažljivo, rasprave o konkurentnosti i deregulaciji mogle bi

iznjedrili pretjerano pojednostavljenu, crno-bijelu argumentaciju koja bi mogla ugroziti razborito oblikovanje gospodarskih politika, piše naš gost iznenađenja Karel Lannoo, glavni izvršni direktor Centra za europske političke studije (CEPS).

Karel Lannoo glavni je izvršni direktor CEPS-a, jedne od vodećih europskih neovisnih skupina za strateško promišljanje. Specijalizirao se za financijske propise, europsko gospodarsko upravljanje i pitanja jedinstvenog tržišta, a neki od njegovih nedavno objavljenih radova jesu „Razumijevanje Europe” (na nizozemskom), izvješće radne skupine o politici financijskog sektora za drugu Komisiju Ursule von der Leyen, kao i razni doprinosi akademskim zbirkama i recenzije. Karel Lannoo čest je govornik na savjetovanjima europskih, nacionalnih i međunarodnih institucija, na međunarodnim konferencijama i u okviru izvršnih programa. Provodi studije za nacionalne vlade, multilateralne organizacije i subjekte iz privatnog sektora. Njegovi se radovi redovito pojavljuju u medijima. Osim toga, član je niza odbora poduzeća i zaklada te savjetodavnih vijeća, među ostalim i pri Povjerenstvu za tržišta kapitala nizozemskog AFM-a, nadzornog tijela za tržišta kapitala.

OPSIJEDNUTOST KONKURENTNOŠ?U

Karel Lannoo

Danas je popularno reći da je Europa nekonkurentna i tražiti sveobuhvatnu deregulaciju na razini EU-a. Međutim, koliko je gospodarska situacija stvarno dramatična ovisi o definiciji konkurentnosti, korištenom pokazatelju i referentnoj vrijednosti, kao i o okolnostima.

Osim toga, konkurentnost se izjednačuje s deregulacijom, što je netočno jer masovno pojednostavljenje nije rješenje. Stoga je važno da u svrhu kontrole nad diskursom koristimo prave parametre kako se on ne bi oteo kontroli i završio na strani euroskeptika.

Konkurentnost je ponovno na dnevnom redu politike, iako nikada nije ni prestala to biti. Važno je prisjetiti se nekih bitnih povijesnih činjenica. Cilj Lisabonske strategije, koju je Europsko vijeće u Lisabonu službeno

usvojilo u ožujku 2000., bio je da EU postane „najkonkurentnije i najdinamičnije svjetsko gospodarstvo utemeljeno na znanju, sposobno za održiv gospodarski rast s više radnih mjesta i s boljim radnim mjestima te s većom socijalnom kohezijom”. Već u vrijeme kada je Delors bio na čelu Komisije, konkurentnost je bila razlog zabrinutosti Europske komisije. Dovoljno je pročitati poznati članak Paula Krugmana iz 1994. u kojem je konkurentnost nazvao „opasnom opsjednutošću”. Delors je tada bio zabrinut rastom nezaposlenosti u Europi zbog konkurencije iz SAD-a i Japana te je kao rješenje predložio program ulaganja u infrastrukturu i

visoku tehnologiju. Riječi koje su nam danas poznate.

Pojednostavljenje zakonodavstva već je također dugo na dnevnom redu. Projekt pod nazivom „Jednostavnije zakonodavstvo za unutarnje tržište (*Simpler Legislation for the Internal Market*) pokrenut je već 1996., kada se EU sastojao od 15 država članica. Povjerenik Charles McCreevy (2004. – 2009.) zauzimao se u razdoblju 2005. – 2006. za regulatorne „pauze“, sve dok nije izbila financijska kriza. U okviru Junckerove komisije potpredsjednik Frans Timmermans bio je zadužen za program za bolju regulativu. Iako su svi ti planovi bili hvalevrijedni, bilo bi bolje ukloniti temeljne uzroke regulatorne složenosti – postupak donošenja odluka i lošu provedbu – a ne samo liječiti simptome. Međutim, s 27 država članica to je lakše reći nego učiniti.

Konkurentnost, barem kako je definirana u Draghijevom izvješću, više se odnosi na produktivnost i rast BDP-a, a rezultati se mogu uvelike razlikovati ovisno o pokazatelju. No postoje i drugi načini mjerenja konkurentnosti. Moglo bi se usporediti unutarnju i vanjsku konkurentnost. Unutarnja konkurentnost EU-a čini se slabom s obzirom na smanjenu produktivnost u usporedbi s SAD-om. Međutim, u pogledu vanjske konkurentnosti, EU ima trgovinski suficit i suficit tekućeg računa, dok se SAD suočava s golemim trgovinskim deficitom i deficitom tekućeg računa. No čini se da to nikoga ne smeta, osim predsjednika Trumpa.

EU ima i znatno bolji fiskalni položaj od SAD-a ili čak Japana. Za točnu usporedbu s Kinom nedostaju nam potrebni podaci. Proračunski deficit EU-a iznosio je oko 3,5 % BDP-a u 2024., dok je u SAD-u bio gotovo dvostruko veći (6,4 %). SAD taj deficit može financirati zbog globalnog položaja dolara na međunarodnim tržištima. Međutim, razlike u srednjoročnim kamatnim stopama između EU-a i SAD-a povećale su zabrinutost tržišta u pogledu gospodarske snage SAD-a. Šestomjesečna tržišna kamatna stopa za USD trenutno iznosi 4,8 %, dok je u europodručju 2,5 % (Euribor).

Osim toga, cijene energije u EU-u su od sredine 2021., kada je Putin počeo manipulirati cijenama, puno više nego u SAD-u, što ometa konkurentnost proizvodne industrije, posebno u Njemačkoj. Danas je trošak energije u EU-u najmanje 50 % veći nego u SAD-u.

Energetska politika još je jedan dobar primjer za regulatornu raspravu: je li prevelika količina propisa problem? Naprotiv, EU ima jedinstveno energetska tržište za distribuciju, ali ne i za proizvodnju, koja je i dalje pod nadzorom država članica. To stvara probleme u zemljama s prekomjernom proizvodnjom jer povećava cijene zbog nestašice energije u drugim zemljama, kao što je slučaj između Švedske i Njemačke.

Nadalje, u digitalnom sektoru moglo bi se postaviti pitanje je li bolje da nema propisa. Želimo li slobodu govora po uzoru na SAD, bez moderiranja sadržaja? Želimo li oligopolističko tržište kakvo imamo danas?

U ovom kratkom promišljanju naglašava se da se svakoj raspravi o konkurentnosti i deregulaciji mora pristupiti s najvećom pažnjom kako bi se spriječilo da ona postane rasprava s crno-bijelim pogledom na svijet, koja bi moglo negativno utjecati na razumno oblikovanje gospodarskih politika.

NOVOSTI IZ EGSO-A

EGSO se u raspravi na visokoj razini zauzeo za umjetnu inteligenciju u korist radnika

Budući da umjetna inteligencija mijenja radna mjesta, bitno je nastaviti promicati antropocentričnu umjetnu inteligenciju i zalagati se za politike kojima se stvara ravnoteža između snažnog razvoja umjetne inteligencije u Europi i socijalne pravde i prava radnika, rečeno je na raspravi na visokoj razini u EGSO-u.

Na siječanjском plenarnom zasjedanju održana je rasprava o uvođenju umjetne inteligencije na radnom mjestu, na kojoj su, među ostalim, govorili predsjednik EGSO-a **Oliver Röpke**, izvršna potpredsjednica Europske komisije **Roxana Mînzatu** i zamjenica poljske ministrice obitelji, rada i socijalne politike **Katarzyna Nowakowska**.

Otvarajući raspravu, predsjednik **Röpke** je rekao: „Umjetna inteligencija jedan je od najtransformativnijih trendova našeg doba koji nudi goleme mogućnosti, ali nas i stavlja pred velike izazove. U današnjoj raspravi ponovno je potvrđena važnost uključivanja politike o umjetnoj inteligenciji u načela europskog stupa socijalnih prava.”

Povjerenica **Mînzatu** istaknula je sljedeće: „Kad razmišljamo o umjetnoj inteligenciji, posebno na radnom mjestu, trebali bismo razmotriti mogućnosti za poticanje ulaganja u istraživanje i inovacije te pojednostavljenje načina za razvoj europskih poduzeća u tom području kako bismo vlastite tehnologije razvijali u skladu s europskim podacima i na temelju europskih vrijednosti. Poštujući naše vrijednosti u vezi s jednakosti i socijalnim pravima, osiguravamo da europski radnici imaju ista prava u svijetu s umjetnom inteligencijom ili bez nje – da su zaštićeni i da se provodi antropocentrična kontrola.”

Zamjenica ministrice **Nowakowska** izjavila je da umjetna inteligencija u svijetu rada nudi goleme mogućnosti za povećanje produktivnosti i konkurentnosti za poduzeća, ali je postavila i niz pitanja o njezinu mogućem učinku na radna mjesta i zapošljavanje, zdravlje i sigurnost radnika, radne uvjete, opću kvalitetu radnih mjesta i ulogu socijalnog dijaloga.

Usvajanje mišljenja „Umjetna inteligencija u interesu radnika” i pripadajućeg protumišljenja

Nakon rasprave na plenarnom zasjedanju EGSO je usvojio samoinicijativno mišljenje [„Umjetna inteligencija u interesu radnika: mehanizmi za iskorištavanje potencijala i ublažavanje rizika umjetne inteligencije u vezi s politikama zapošljavanja i tržišta rada”](#), koje je sastavila izjaviteljica **Franca Salis-Madinier**. Mišljenje je usvojeno sa 142 glasa za, 103 protiv i 14 suzdržanih. Nije dobilo potporu EGSO-ove Skupine poslodavaca, koja je podnijela protumišljenje.

EGSO u mišljenju naglašava da socijalni dijalog i uključivanje radnika imaju ključnu ulogu u očuvanju temeljnih prava radnika i promicanju pouzdane umjetne inteligencije u svijetu rada i dodaje da bi postojećim propisima trebalo otkloniti nedostatke u zaštiti prava radnika na radnom mjestu i zajamčiti da ljudi zadrže kontrolu u svim interakcijama čovjeka i stroja.

Protumišljenje Skupine poslodavaca priloženo je mišljenju. Članovi Skupine objasnili su da, prema njihovu mišljenju, EU već ima alate za prihvaćanje revolucije u području umjetne inteligencije i da će se postojećim pravnim okvirom osigurati njezino neometano uvođenje. (Im)

Mladi imaju ključnu ulogu u partnerstvu EU-a i Mediterana

Mladi u mediteranskoj regiji moraju biti uključeni u sve faze djelovanja, od oblikovanja politike do njezine provedbe. Kao što je istaknuto u raspravi koju je održao Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO), oni ne oblikuju samo politike, već i život.

Na siječanjском plenarnom zasjedanju EGSO-a održana je rasprava povezana s usvajanjem mišljenja „[Uključenost mladih u socijalni i civilni dijalog u mediteranskoj regiji](#)“, prvog mišljenja EGSO-a u kojem se u obzir uzimaju doprinosi predstavnika mladih iz te regije. U postupku izrade mišljenja sudjelovalo je osam predstavnika mladih.

Tijekom rasprave povjerenica za Mediteran **Dubravka Šuica** naglasila je važnost mladih za blagostanje, stabilnost i otpornost te regije. „Budućnost Mediterana u rukama je mladih. U interesu zajedničke i održive budućnosti moramo izravno surađivati s mladim generacijama kako bismo osigurali da njihov glas usmjerava naše politike i prioritete. Zajedno ćemo oblikovati novi pakt za Mediteran kroz ulaganja u obrazovanje, radna mjesta i rast.“

Predsjednik EGSO-a **Oliver Röpkе** podržao je novi pakt povjerenice Šuice usmjeren na ulaganja, održivost i migracije te dodao da civilno društvo mora biti aktivno uključeno u njegovo osmišljavanje. „Angažman mladih ključan je za budućnost regije, a EGSO se zalaže za to da njihov glas utječe na oblikovanje politika i donošenje odluka. Zajedno s Unijom za Mediteran i Zakladom Anna Lindh želimo izgraditi miran i uspješan Mediteran.“

Naglašavajući važnost doprinosa mladih predstavnika mišljenju, princeza **Rym Ali**, predsjednica Zaklade Anna Lindh, izjavila je da rad s mladima nije samo važan i produktivan, već i hitno potreban. „Puno je toga na kocki. Ako ne zadobijemo podršku mladih i ne ponudimo im alate za ravnopravno sudjelovanje, nećemo pronaći rješenja za budućnost. Treba im dati mjesto za stolom“, rekla je.

Eliane El Haber, predstavnica mladih za mišljenje i savjetnica u Mreži mladih i studenata za UNESCO-ov cilj održivog razvoja br. 4, prihvatila je inicijativu EGSO-a za aktivno uključivanje mladih koji predstavljaju različite rodove i različite regionalne, obrazovne i kulturne sredine.

EGSO i MOR udružili snage na konferenciji na visokoj razini radi oblikovanja pravedne i uključive budućnosti koja se zasniva na umjetnoj inteligenciji

Umjetna inteligencija mijenja svijet rada dosad nezabilježenim tempom, što radnicima, poduzećima i onima koji odlučuju o politikama donosi i prilike i izazove.

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) i Međunarodna organizacija rada (MOR) održali su 3. veljače zajedničku konferenciju na visokoj razini naslovljenu „*Social Justice in the Digital Era: AI's impact on work and society*” (Socijalna pravda u digitalnom dobu: utjecaj umjetne inteligencije na rad i društvo).

Na konferenciji su čelnici i čelnice, uključujući nekoliko ministrica rada EU-a, raspravljali o strategijama za iskorištavanje potencijala umjetne inteligencije i istodobno uklanjanje rizika koje ona predstavlja za prava radnika i tržišta rada. Taj je događaj bio važan doprinos [Globalnoj koaliciji za socijalnu pravdu](#) i na njemu je naglašena potreba za koordiniranim pristupom upravljanju umjetnom inteligencijom na europskoj i globalnoj razini. Konferenciju na visokoj razini zajednički su organizirali Stručna skupina EGSO-a za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo (SOC) i MOR.

Poziv na etičan i uključiv razvoj umjetne inteligencije

Otvarajući konferenciju, predsjednik EGSO-a **Oliver Röpke** naglasio je nužnost antropocentričnog pristupa umjetnoj inteligenciji i istaknuo: „Umjetna inteligencija već mijenja naša društva i tržišta rada i donosi i prilike i izazove. EGSO i njegove partnerske organizacije predani su osiguravanju toga da umjetna inteligencija služi za jačanje socijalne pravde, prava radnika, promicanje uključenosti i sprečavanje novih nejednakosti. Pravedna i antropocentrična budućnost umjetne inteligencije zahtijeva zajedničko djelovanje, od kreatora politika do socijalnih partnera i civilnog društva, kako bi se osiguralo da tehnologija bude u interesu građana, a ne protiv njih.”

Glavni direktor MOR-a **Gilbert F. Hougbo** naglasio je važnost proaktivnih politika za ublažavanje disruptivnog učinka umjetne inteligencije na posao i radna mjesta: „Moramo se pobrinuti za to da umjetnu inteligenciju oblikujemo na način kojim se promiče socijalna pravda. To podrazumijeva niz aktivnosti: davanje potpore radnicima, među ostalim i razvojem kompetencija i socijalnom zaštitom; olakšavanje pristupa poduzećima svih veličina i u svim dijelovima svijeta tehnologiji umjetne inteligencije kako bi se ona iskoristila za povećanje produktivnosti i osiguravanje toga da se integriranjem umjetne inteligencije u radna mjesta štite prava radnika i promiče socijalni dijalog u digitalnoj tranziciji.”

Govornici na visokoj razini na dva su panela iznijeli svoje uvide u izazove i mogućnosti koje vide u iskorištavanju umjetne inteligencije za promicanje dostojanstvenog rada i uključivih tržišta rada te doprinos rodnoj ravnopravnosti u godinama koje dolaze. Među panelisticama su, među ostalima, bile ministricе rada iz EU-a, **Agnieszka Dziemianowicz-Bąk** (Poljska), **Yolanda Díaz** (Španjolska), **Níki Keraméos** (Grčka) i **Maria do Rosário Palma Ramalho** (Portugal), kao i izaslanica francuske vlade pri MOR-u i skupinama G7-G20 **Anousheh Karvar**.

U raspravama je naglašena činjenica da, iako postoji rizik povezan s uvođenjem umjetne inteligencije, nema potrebe za ludizmom u odnosu na tu novu tehnologiju. Međutim, bitno je usredotočiti se na socijalni dijalog i u uvođenje umjetne inteligencije uključiti radnike. Pritom treba posebnu pozornost posvetiti prekvalifikaciji i usavršavanju. Pravilno, kontrolirano uvođenje i regulacija umjetne inteligencije pomoći će u izbjegavanju velikih šokova i omogućiti toj tehnologiji da smanji repetitivne zadaće, a da pritom nužno ne dovede do velikih otpuštanja. (Im)

Tržište električne energije: EGSO predlaže E-mehanizam za regulaciju gdje je to potrebno i privatizaciju gdje je to moguće

Reforma tržišta električne energije ne smije biti ograničena samo na ispunjavanje ciljeva klimatske neutralnosti do 2050. Europski gospodarski i socijalni odbor smatra da je, kako bi se zaštitile ranjive skupine, ključno osigurati sigurnost opskrbe, stabilne i pristupačne cijene i pravo na energiju.

U mišljenju „[Budućnost opskrbe i određivanja cijena električne energije u EU-u](#)“, koje je objavljeno u siječnju, a izradili su ga **Jan Dirx** i **Thomas Kattinig**, EGSO se zalaže za model u okviru kojeg se vladina regulacija koristi tamo gdje je potrebno, a privatno poduzetništvo tamo gdje je to moguće, i preporučuje uspostavu E-mehanizma.

To bi moglo biti državno poduzeće koje bi preuzelo ulogu održavatelja tržišta električne energije, a cilj bi mu bio ostvariti klimatsku neutralnost, sigurnost opskrbe i stabilne i pristupačne cijene.

Odbor smatra da bi se potrebne promjene na tržištu električne energije trebale provoditi u tri faze:

- Prva faza – od danas do 2030.

E-mehanizam bi povećao svoj portfelj kombinacijom izvora za proizvodnju energije (bez CO₂). Trgovanje električnom energijom u tom bi se razdoblju odvijalo dan unaprijed, ali bi utjecaj E-mehanizma na tržište rastao.

- Druga faza – od 2030. do 2040.

E-mehanizam bi preuzeo ulogu održavatelja tržišta i putem ugovora o opskrbi kontrolirao odgovarajući dio ponude na tržištu. Trgovanje dan unaprijed u tom bi se razdoblju prilagodilo na odgovarajući način.

- Treća faza – od 2040. do 2050.

E-mehanizam bi optimizirao ponudu električne energije kako bi se od 2050. nadalje osigurale stabilne i predvidljive cijene i održiva dugoročna opskrba električnom energijom s nultom neto stopom emisija stakleničkih plinova. (mp)

EU mora preispitati svoju strategiju za Arktik radi obrane vlastitih interesa

Legitimni interesi EU-a na europskom Arktiku najbolje bi se mogli zajednički obraniti strategijom EU-a za Arktik, kojom bi se ojačalo sudjelovanje civilnog društva u donošenju svih relevantnih odluka. Za održiva ulaganja u Arktik, potrebna za osiguravanje prosperiteta i otpornosti u toj regiji, ključna je i bliska suradnja s Grenlandom.

EGSO je na siječanjском plenarnom zasjedanju usvojio samoinicijativno mišljenje „[Razvoj europske strategije za Arktik u dijalogu s civilnim društvom](#)“, u kojem je istaknuo važnu ulogu Arktika u strateškoj autonomiji, otpornosti i konkurentnosti Europe.

Član EGSO-a **Anders Ladefoged**, izvjestitelj za to mišljenje, izjavio je: „U novom mišljenju o politici EU-a za Arktik iznosimo gledišta civilnog društva o tome kakvu bi politiku za tu regiju EU mogao osmisliti da bi se pobrinuo za vlastite interese i pridonio osiguravanju otporne i prosperitetne regije za njezine stanovnike.“

EGSO također podržava i potiče sveobuhvatno savjetovanje i suradnju s autohtonim narodima na Arktiku. U tom je kontekstu član EGSO-a **Christian Moos**, suizvjestitelj za to mišljenje, rekao: „Interesi europskih arktičkih država najbolje se brane zajedničkim djelovanjem, odnosno uzajamnom suradnjom sjevernih država članica EU-a i osmišljavanjem europske strategije za Arktik, kojom se mora osigurati sudjelovanje civilnog društva i ostvarivanje prava lokalnog i autohtonog stanovništva.“

Jedna od tema mišljenja je i Grenland, koji se u mnogočemu suočava sa sličnom situacijom kao i europski Arktik kad je riječ o mogućnostima i izazovima povezanim s brzm preobrazbom u toj regiji.

Što se tiče Grenlanda, suizvjestitelj Moos poručio je: „Jača europska suradnja, među ostalim i na Grenlandu, od presudne je važnosti za to da se posredstvom održivih ulaganja u europski Arktik ta regija učini prosperitetnom i otpornom.“

Za Grenlandane je jedna od glavnih tema jačanje njihova samoodređenja kao nacije pod sloganom „ništa o nama bez nas“. EU se ipak smatra bliskim saveznikom na temelju zajedničkih vrijednosti kao što su ljudska prava i socijalni dijalog. (at)

Ako želi zadržati prednost, Europa mora na prvo mjesto staviti konkurentnost i integraciju

Da bi ojačao svoju globalnu konkurentnost, povećao produktivnost i osigurao da jedinstveno tržište ostane jedan od stupova njegove gospodarske moći, EU se treba jače fokusirati na politiku tržišnog natjecanja.

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) na siječanjском je plenarnom zasjedanju usvojio mišljenje [„Politika tržišnog natjecanja u središtu konkurentnosti EU-a”](#), u kojem poziva na dublju integraciju nacionalnih gospodarstava i pametnije strategije državnih potpora kako bi se iskoristio gospodarski potencijal Europe i riješili ključni globalni izazovi, uključujući digitalizaciju, klimatske promjene i otpornost.

EGSO je naglasio da je politika tržišnog natjecanja ključna za poticanje inovacija, održivosti i gospodarskog rasta. „Ne postoji sukob između tržišnog natjecanja i konkurentnosti”, izjavila je izjaviteljica Isabel Yglesias. „S pomoću pojednostavnjenih postupaka, fleksibilnih instrumenata i dostatnih resursa, politika tržišnog natjecanja može potaknuti blagostanje za poduzeća i građane EU-a.”

Novim pravilima EU-a o tržišnom natjecanju poput **Akta o digitalnim tržištima** i **Uredbe o stranim subvencijama** već se rješava problem narušavanja tržišta i jača globalni položaj Unije. Međutim, EGSO poziva na poduzimanje daljnjih mjera za modernizaciju procjene koncentracija i učinkovitu kontrolu koncentracija temeljenih na inovacijama, čak i ako su ispod trenutanih pragova EU-a.

U mišljenju se ističe ključna uloga državnih potpora u podupiranju zelene i digitalne tranzicije, ali nedovoljno koordinirane subvencije mogle bi ugroziti produktivnost i rast. [Studije](#) pokazuju da bi bolja koordinacija unutar EU-a mogla povećati produktivnost za više od 30 %. EGSO preporučuje da se subvencije u svim državama članicama usklade kako bi se poboljšali europski vrijednosni lanci i spriječila neučinkovitost.

Da bi potakli industrijske inovacije velikih razmjera, predloženi **Europski fond za konkurentnost** i **važne projekte od zajedničkog europskog interesa** treba osmišljavati s paneuropskom perspektivom. Ti instrumenti moraju osigurati da koristi budu pravedno raspodijeljene u cijeloj Uniji i tako promicati održivost i otpornost.

Da bi EU postao globalni predvodnik, EGSO naglašava da su potrebni:

- veći stupanj integracije kako bi se smanjile pogrešno dodijeljene subvencije i povećala produktivnost;
- stroža pravila za zaštitu europskih inovacija tijekom stranih preuzimanja;
- jednostavniji i brži postupci tržišnog natjecanja i državnih potpora kako bi se povećala učinkovitost;
- uravnotežena politika koncentracija koja promiče inovacije, održivost i ulaganja u infrastrukturu. (11)

[EGSO poziva na reformu pravila EU-a o državnim potporama radi pružanja potpore subjektima socijalne ekonomije](#)

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) pozvao je na izmjene pravila Europske unije o državnim potporama kako bi se prepoznale i bolje zadovoljile potrebe subjekata socijalne ekonomije, koji su ključni za prevladavanje društvenih izazova.

EGSO je u mišljenju „[Kako poduprijeti subjekte socijalne ekonomije u skladu s pravilima o državnim potporama: neka razmatranja na osnovi preporuka iz izvješća Enrica Lette](#)“, usvojenom na plenarnom zasjedanju u siječnju, upozorio na to da postojeći propisi ne daju dovoljnu potporu tim subjektima, koji svoju dobit često ne raspodjeljuju među ulagačima, nego je ponovno ulažu u ostvarivanje socijalnih ciljeva.

Želimo da što više ljudi postane svjesno koristi koje od učinkovite regulacije tržišnog natjecanja i državnih potpora imaju ne samo poduzeća socijalne ekonomije već i cijeli sustav usluga od općeg interesa, rekao je izvjestitelj za mišljenje **Giuseppe Guerini**.

Subjekti socijalne ekonomije – od zadruga, preko uzajamnih društava do zaklada – u cijelom EU-u zapošljavaju više od 11 milijuna ljudi, odnosno 6,3 % radno sposobnog stanovništva. Aktivni su u područjima kao što su socijalne i zdravstvene usluge, energija iz obnovljivih izvora i ublažavanje siromaštva. Unatoč svom doprinosu, mnogi se suočavaju sa sustavnim preprekama pri osiguravanju dugoročnog investicijskog kapitala i snalaženju u postupcima javne nabave jer se postojećim regulatornim okvirom često ne uzima u obzir njihov neprofitni karakter ili poslovanje zasnovano na solidarnosti.

U mišljenju EGSO-a ističe se, među ostalim, činjenica da javna tijela nedovoljno iskorištavaju postojeće instrumente kao što su Uredba o općem skupnom izuzeću i okvir za usluge od općeg gospodarskog interesa.

Zbog toga Odbor poziva na pojednostavljenje i modernizaciju pretjerano složenih i zastarjelih pravila u okviru Uredbe o općem skupnom izuzeću za potporu zapošljavanju radnika u nepovoljnom položaju i radnika s invaliditetom, u skladu s preporukama iz Lettinog izvješća o jedinstvenom tržištu.

EGSO pozdravlja nedavno povećanje gornjih granica *de minimis* potpora – 300 000 eura za obična poduzeća i 750 000 eura za subjekte od općeg gospodarskog interesa – no tvrdi da bi se prilagođenijim instrumentima, kao što su Uredba o općem skupnom izuzeću i posebne odredbe o uslugama od općeg gospodarskog interesa, bolje odgovorilo na potrebe subjekata socijalne ekonomije u područjima kao što su zdravstvene i socijalne usluge. (II)

[Za otporno, konkurentno i uključivo gospodarstvo potrebne su konkretne reforme i odlučni koraci](#)

U odnosu na usporedive zemlje svijeta, primjerice Sjedinjene Američke Države, europodručje se suočava s velikim izazovima: niska produktivnost rada, slabljenje konkurentnosti i usporavanje gospodarskog zamaha. Europski gospodarski i socijalni odbor

(EGSO) poziva na hitnu i koordiniranu strategiju radi promjene tog trenda.

U svojem mišljenju „[Ekonomska politika europodručja za 2025.](#)“ EGSO iznosi plan za poticanje rasta koji se zasniva na produbljivanju unutarnjeg tržišta, smanjenju nepotrebnih regulatornih propisa i osiguravanju fiskalne održivosti. Politike se istovremeno moraju baviti transformativnim trendovima kao što su umjetna inteligencija i pritisci koje donosi starenje stanovništva.

Nakon vanjskih šokova, primjerice pandemije COVID-a 19 i energetske krize, europodručje se suočava s velikim gospodarskim izazovima. Iako su uloženi određeni naponi u stabilizaciju, pitanja kao što su unutarnja nesigurnost, demografske promjene i sve veći fiskalni pritisci iziskuju odvažne reforme.

EGSO predlaže trostruki pristup za povećanje produktivnosti i konkurentnosti: produbljivanje unutarnjeg tržišta, koordinacija industrijske politike i smanjenje birokracije. Fiskalna održivost izuzetno je bitna, a za nju su potrebni uravnotežen okvir, snažnija suradnja na razini EU-a i korištenje neiskorištenih prihoda. Ulaganja su i dalje slaba točka, pa su potrebni veći poduzetnički kapital i politike koje pogoduju inovacijama.

Od ključne je važnosti i otpornost tržišta rada za koju su nužni fleksibilnost, pravedne plaće, reforme sustava socijalne sigurnosti i razvoj vještina koji se temelji na umjetnoj inteligenciji. EGSO ističe da EU i države članice moraju zajedno snositi odgovornost i zalaže se za bolju koordinaciju politika. Uz pomoć odlučnog djelovanja i strateških ulaganja europodručje može izgraditi otporno, konkurentno i održivo gospodarstvo za budućnost. (tk)

Europa sporo napreduje u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja, a u području prehrambenih sustava potrebno je hitno djelovanje

Ostvarivanje ciljeva održivog razvoja u Europi znatno se usporilo, što je izazvalo zabrinutost u pogledu postizanja ciljeva za 2030.

Izvešće o održivom razvoju Europe za 2025. (ESDR), koje je objavila UN-ova Mreža za rješenja za održivi razvoj (SDSN),

pokazuje da je napredak u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja od 2020. do 2023. bio više od upola manji od onog zabilježenog u prethodnom razdoblju.

Od 2016. do 2019. napredak se povećao za 1,9 postotnih bodova, ali se u narednim godinama smanjio na samo 0,8 postotnih bodova. To je usporavanje posljedica sve većih okolišnih, socijalnih i geopolitičkih izazova. Drugi cilj održivog razvoja (iskorjenjivanje gladi) i dalje je izvor zabrinutosti jer problemi sigurnosti opskrbe hranom i održivosti i dalje postoje diljem Europe.

U [zasebnoj studiji](#) izrađenoj za Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) naglašava se potreba za promjenom prehrane radi podupiranja održive poljoprivrede i javnog zdravlja.

S obzirom na to da EU ima novo vodstvo, stručnjaci pozivaju na snažnije politike i ulaganja kako bi se ubrzao napredak u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja. Globalna suradnja i financiranje smatraju se ključnima, a očekuje se da će se Četvrta međunarodna konferencija o financiranju razvoja, koja će se održati u lipnju 2025. u Španjolskoj, usredotočiti na povećanje financijske potpore za održivost.

Guillaume Lafortune, potpredsjednik SDSN-a i glavni autor izvješća, upozorava da rastuće geopolitičke napetosti otežavaju nastojanja u pogledu održivosti, ali je i dalje optimističan.

„Svijet je sve opasniji, nestabilniji i neizvjesniji“, izjavio je. „Istovremeno građani, a posebno mladi, žele održivi razvoj. S obzirom na veličinu svjetskog gospodarstva i dostupne tehnologije, svijet bi mogao u potpunosti ostvariti održivi razvoj.“

„Održivi prehrambeni sustavi ključni su pokretači provedbe ciljeva održivog razvoja. Kako bismo ubrzali djelovanje, potrebni su nam ambiciozniji mehanizmi za zaštitu prihoda poljoprivrednika, malih proizvođača hrane i drugih dionika u cijelom lancu opskrbe hranom, ali moramo se boriti i protiv nepoštene raspodjele i osigurati pravednu tranziciju“, izjavio je **Peter Schmidt**, predsjednik EGSO-ove Stručne skupine za poljoprivredu, ruralni razvoj i okoliš (NAT), istodobno pozivajući na veći angažman civilnog društva.

S obzirom na to da je preostalo samo pet godina, EU mora donijeti ključnu odluku: odlučno djelovati ili riskirati da ne ispuni svoje obveze prema održivoj i pravednoj budućnosti. (ks)

Nagrade EU-a za ekološku proizvodnju 2025.: Prijavite se!

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) najavio je 11. veljače otvaranje prijava za četvrto izdanje Nagrada EU-a za ekološku proizvodnju. Prijave su otvorene do 27. travnja 2025.

Nagrade se dodjeljuju za izvrsnost u ekološkom vrijednosnom lancu i njima se odaje priznanje izvanrednim doprinosima u kategorijama kao što su najbolji ekološki poljoprivrednik, najbolji grad i regija ekološke proizvodnje, najbolji MSP za preradu ekološke hrane, najbolji trgovac ekološkom hranom na malo i najbolji ekološki restoran / pružatelj usluga pripreme i posluživanja hrane. EGSO je nadležan za tri kategorije:

- najbolji MSP za preradu ekološke hrane
- najbolji trgovac ekološkom hranom na malo
- najbolji ekološki restoran / pružatelj usluga pripreme i posluživanja hrane

Dobitnici će biti objavljeni 23. rujna 2025. (Dan ekološke proizvodnje EU-a). Prijaviti se mogu dionici u ekološkoj proizvodnji, uključujući poljoprivrednike, prerađivače, trgovce na malo i javna tijela.

Pojedinosti o kriterijima prihvatljivosti i prijavama možete pronaći na [internetskim stranicama](#) Europske komisije. Pitanja o kategorijama za koja je nadležan EGSO mogu se poslati na adresu EUorganicawardsEESC@eesc.europa.eu.

Ovom se inicijativom podupire akcijski plan EU-a za ekološki uzgoj kojim se promiču ekološka proizvodnja i osviještenost potrošača. (ks)

Tjedan civilnog društva 2025. – Sudjelujte u raspravama!

Glavna tema Tjedna civilnog društva 2025., EGSO-ovog događanja koje se održava po drugi puta od 17. do 20. ožujka, bit će jačanje kohezije i sudjelovanja u polariziranim društvima.

Rezervirajte svoje mjesto putem ove [poveznice](#).

Još uvijek imate vremena prijaviti se za EGSO-ov drugi Tjedan civilnog društva, na kojem će se okupiti europsko civilno društvo, kreatori politika EU-a, stručnjaci, novinari i drugi da raspravljaju o jednom od gorućih izazova današnjice – kako se suprotstaviti polarizaciji naših društava.

Rasplamsana neprekidnim krizama, od pandemije i klimatskih promjena do rastućih troškova života i sve većih razlika u dohotku, polarizacija se širi EU-om i svijetom i za sobom povlači povećanje društvenih podjela, gubitak povjerenja u demokratske institucije i pritisak na ujedinjenost zajednica.

U tom je kontekstu **Tjedan civilnog društva 2025.** odvažan poziv na djelovanje radi povećanja socijalne kohezije i demokratskog sudjelovanja. Taj će četverodnevni forum u vidu dinamičnih rasprava i suradničkih radionica svim sudionicima pružiti jedinstvenu platformu za sudjelovanje u bitnim raspravama, razmjenu najboljih praksi i zajednički rad na osmišljavanju praktičnih rješenja.

Što možete očekivati?

U okviru Tjedna civilnog društva 2025. održat će se panel-rasprave koje će voditi **Skupina za vezu EGSO-a**, kao i **Dan europske građanske inicijative** i svečanost dodjele **Nagrade EGSO-a za civilno društvo**.

Događanje će otvoriti intelektualno poticajni uvodni govor znanstvenice, spisateljice i političke komentatorice **Albene Azmanove**, koja će stvoriti ozračje i dati obol diskursu za rasprave koje će slijediti.

Zatim ćemo na panelu na visokoj razini raspravljati o tome jesmo li još uvijek „**ujedinjeni u raznolikosti**”. Među panelistima bit će potpredsjednik Europskog parlamenta **Younous Omarjee**, ministrica za civilno društvo u ime poljskog predsjedništva **Adriana Porowska**, predsjednik EGSO-a **Oliver Röpke**, supredsjednica EGSO-ove Skupine za vezu **Brikena Xhomaqi**, glavni tajnik Međunarodnog europskog pokreta **Petros Fassoulas** i **Mădălina-Mihaela Antoci** iz Nacionalnog vijeća mladih Moldavije.

Tijekom Tjedna civilnog društva raspravljat će se o tome kako građansko obrazovanje može pomoći u prevladavanju podjela, kako Europa može predvoditi u inoviranju, a da pritom na ugrožava svoje vrijednosti i kako povećati cjenovnu pristupačnost i održivost stambenog prostora, a istovremeno rješavati problem energetske siromaštva i podupirati život u višegeneracijskim kućanstvima. Razmotrit će se i načini za jačanje civilnog društva uz pomoć javne i filantropske potpore, kao i to kako možemo osigurati da lokalne potrebe u okviru zelene i plave tranzicije budu uzete u obzir u politikama EU-a i kako na bolji način prepoznati i zaštititi civilno društvo u Europi i surađivati s njime.

Tema posebne sjednice, organizirane u suradnji s Europskim parlamentom, bit će **višegodišnji financijski okvir** (VFO) i njegove implikacije za civilno društvo.

Dan europske građanske inicijative 2025.

Dan europske građanske inicijative 18. ožujka bit će posvećen tom moćnom sredstvu participativne demokracije. Europska građanska inicijativa uvedena je Ugovorom iz Lisabona i građanima omogućuje da Europsku komisiju pozovu da o određenom pitanju predloži novo zakonodavstvo EU-a. Da bi Komisija određenu inicijativu uzela u razmatranje, njezini organizatori moraju prikupiti milijun potpisa.

Sudionici će u okviru rasprava na visokoj razini i interaktivnih radionica razmotriti bitne teme kao što su uloga europske građanske inicijative u borbi protiv polarizacije i kako se u državama članicama može postići veća podrška. Posebna pažnja posvetit će se načinu na koji organizacije civilnog društva mogu aktivno sudjelovati u procesu europske građanske inicijative kako bi se u oblikovanju europskih politika uzimali u obzir stavovi građana.

Sudionici će također imati jedinstvenu priliku da se izravno povežu s organizatorima europskih građanskih inicijativa – dosadašnjih, budućih i onih koje su u tijeku – kako bi u interesu vlastitih kampanja razmijenili primjere najbolje prakse i stečena iskustva.

Osim toga, na događanju će se istaknuti važnost strategija učinka za povećanje učinkovitosti europskih građanskih inicijativa i panela građana i građanki, s naglaskom na povećanju vjerojatnosti da će institucije EU-a poduzeti zakonodavne korake.

Nagrada za civilno društvo 2025.

Posljednjeg dana Tjedna civilnog društva 2025. održat će se, među ostalim, svečanost dodjele **15. Nagrade EGSO-a za civilno društvo**.

Svrha je te nagrade senzibilizirati javnost o iznimnom doprinosu civilnog društva stvaranju europskog identiteta i građanstva i promicanju zajedničkih vrijednosti koje jačaju europsku integraciju. Nagrada se svake godine dodjeljuje pojedincima i organizacijama civilnog društva za njihove inovativne i kreativne neprofitne projekte usmjerene na teme relevantne za EU.

Ovogodišnju nagradu primit će tri projekta posvećena suzbijanju štetne polarizacije društva EU-a.

Tjedan civilnog društva završit će dinamičnim skupom na kojem će se okupljenima obratiti izvršni potpredsjednik Europske komisije (još nije potvrđeno), potpredsjednica Europskog parlamenta **Katarina Barley**, predsjednik EGSO-a **Oliver Röpkke** i glavna tajnica fondacije Centar za demokratiju u Srbiji **Nataša Vučković**.

Sudjelujte u raspravama!

Tjedan civilnog društva 2025., koji nudi četiri dana zanimljivih rasprava, inspirirajućih poruka govornika na visokoj razini i sjajnih prilika za umrežavanje, događanje je koje ne želite propustiti. Rezervirajte svoje mjesto još danas i pridružite nam se u nastojanjima da riječi pretvorimo u promjene. U izgradnji kohezivnije i participativnije Europe vaš je glas važan!

Cijeli program dostupan je [ovdje](#).

Prijavite se [ovdje](#) do 12. ožujka. (ma)

Godišnje događanje EGSO-a za mlade – okupljanje budućih mladih i mladih

Europski gospodarski i socijalni odbor (EGSO) održat će 13. i 14. ožujka 2025. svoje godišnje događanje za mlade **Tvoja Europa, tvoje mišljenje!** (YEYS), koje okuplja više od 130

sudionika i sudionica iz cijele Europe i šire. Riječ je o jedinstvenom događanju na kojem će se susresti učenici i učenice srednjih škola, predstavnici i predstavnice organizacija mladih i delegati i delegatkinje iz nacionalnih vijeća mladih u dobi od 16 do 25 godina iz svih 27 država članica EU-a, devet zemalja kandidatkinja i Ujedinjene Kraljevine.

Događanjem će se, zahvaljujući nizu radionica, panela i rasprava, mladima pružiti platforma za aktivan doprinos oblikovanju budućnosti Europe. Ove je godine događanje naslovljeno „Omogućimo mladima da iznesu svoje stavove“, a sudionici i sudionice bavit će se ključnim temama kao što su održivost, socijalna uključenost, digitalna transformacija i drugo.

Ishodi tih rasprava i prikupljene informacije uzet će se u obzir u okviru [EGSO-ovog drugog Tjedna civilnog društva](#), a promicat će se i na Europskom skupu mladih (EYE), koji u lipnju 2025. u Strasbourgu organizira Europski parlament.

Na događanju se naglašava važnost angažmana mladih u građanskom djelovanju, participativnoj demokraciji i oblikovanju europskih politika.

Pratite ishode tog važnog okupljanja i inicijative koje će iz njega proizaći. (kc)

NOVOSTI IZ SKUPINA

Kompas konkurentnosti: pravovremeni potez za davanje novog poticaja europskom gospodarstvu

Stefano Mallia, predsjednik Skupine poslodavaca EGSO-a

Europska komisija usvojila je 29. siječnja kompas konkurentnosti, čime je napravila važan i pravodoban potez za davanje novog poticaja europskom gospodarstvu i utvrdila smjer EU-a za sljedećih pet godina.

Poslodavci u EU-u odavno se zalažu za [sveobuhvatan program konkurentnosti](#) i stoga pozdravljamo tri stupa kompasa: nadoknađivanje zaostajanja u inovativnosti i produktivnosti, povezivanje dekarbonizacije i konkurentnosti te smanjenje ovisnosti radi osiguravanja lanaca opskrbe. Ti su elementi ključni da bi se

Europa mogla natjecati na svjetskoj razini, privući i zadržati talentiranu radnu snagu i poticati inovacije.

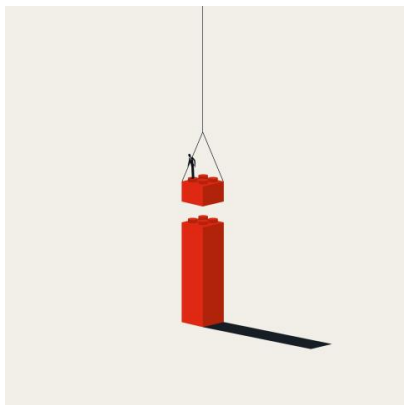
Međutim, konačni uspjeh kompasa ovisi o osmišljavanju konkretnih mjera i njihovoj pravodobnoj provedbi. U tome će odlučujuću ulogu imati ključne inicijative kao što su paket pojednostavljenja skupne uredbe, plan za čistu industriju i horizontalna strategija za produbljivanje jedinstvenog tržišta, ali od predstojećih izazova ne mogu nas zaštititi samo preimenovane strategije i zvučni naslovi.

Na primjer, **pojednostavljenje regulatornog okvira** prvi je i najhitniji korak. Od najveće je važnosti smanjiti opterećujuću birokraciju i povećati brzinu i fleksibilnost. Poduzeća EU-a već se predugo bore s prekompleksnim i sporim donošenjem odluka. Potrebna nam je i smisljena primjena **provjere konkurentnosti** kako bi nove zakonodavne i regulatorne mjere doprinosile rastu poduzeća, a ne ga kočile.

Kompas se s pravom fokusira na **poticanje inovacija uz pomoć čvrste unije tržišta kapitala** i na uklanjanje strukturnih prepreka kako bi se **oslobodio potencijal Europe u području duboke tehnologije, čiste energije i napredne proizvodnje**, uz istodobno stvaranje okruženja poticajnog za *start-up* i rastuća poduzeća.

Unija tržišta kapitala, koja još nije dovršena, svakodnevno nas podsjeća da si ne možemo priuštiti odgađanje. U okviru kompasa konkurentnosti promiče se bolja koordinacija ulaganja nacionalnih vlada, ali nema jasnog plana o drugim zajedničkim izvorima financiranja. Svijet nas neće čekati.

Utrka je već počela i sada je trenutak da ubacimo u najvišu brzinu. Poticanje konkurentnosti je ne samo ekonomski imperativ već je ono i ključno za zajednički prosperitet svih nas. **Europska poduzeća dio su rješenja i to će uvijek biti.**

Konkurentnost po svaku cijenu? Europa ne smije dopustiti da se socijalna i radnička prava zanemare

EGSO-ova Skupina radnika

EGSO-ova Skupina radnika upozorava da se teško stečena socijalna i radnička prava ne bi smjela zanemariti u nastojanjima EU-a da ostane konkurentan u globalnom gospodarstvu. U kontekstu poziva na povećanu deregulaciju EU ne smije odustajati od ključnog zakonodavstva, kao što je europski stup socijalnih prava.

Na temelju preporuka iz izvješća Marija Draghija i Enrica Lette Komisija je objavila komunikaciju o kompasu konkurentnosti, kojim se, zajedno s predloženim horizontalnim inicijativama, nastoji potaknuti poslovanje poduzeća. Cilj je ojačati konkurentsku prednost Europe.

Skupina radnika duboko je zabrinuta zbog toga što bi pritom moglo doći do zanemarivanja socijalnih i radničkih prava jer se čini da je EU odlučio držati korak s drugim konkurentnim gospodarstvima pod svaku cijenu.

Zbog toga je Skupina radnika predložila niz samoinicijativnih mišljenja koja se bave pitanjem konkurentnosti sa stajališta dodane vrijednosti ljudskog kapitala, a među njih spada i prijedlog za izradu mišljenja pod naslovom „Uloga sindikata u poboljšanju produktivnosti“. Mišljenjem će se nastojati pokazati da su ulaganja u ljudski kapital (radnike) te u tehnologije i inovacije glavna pokretačka snaga produktivnosti u EU-u (koja utječe na konkurentnost).

U tom se kontekstu naglašava ključna uloga sindikata jer oni kolektivnim pregovaranjem i djelovanjem ujedinjuju radnike i oblikuju dinamiku tržišta rada kako bi pomogli ispuniti obećanje o konkurentnom gospodarstvu.

Slično tome, u predstojećoj studiji Skupine radnika analizirat će se i ocijeniti aktualno stanje zakonodavstva EU-a povezanog s europskim stupom socijalnih prava. Studija će biti važan alat za praćenje socijalne politike jer se očekuje da će se Europa u potrazi za najboljim putem prema konkurentnosti uglavnom usredotočiti na svoje gospodarstvo.

Naposljetku, na sastanku interesne skupine „Glas radnika za demokratskije sudjelovanje“ koji će se održati u travnju Skupina radnika razmotrit će predložene mjere za smanjenje regulatornog opterećenja poduzeća, za koje se smatra da usporava konkurentnost Europe, i njegovog učinka na zakone EU-a o zaštiti radnika i okoliša, posebno u kontekstu dužne pažnje u vezi s održivošću i korporativnog izvješćivanja o održivosti.

Nova studija EGSO-a o cjenovno pristupačnom i održivom stanovanju u EU-u

EGSO, Skupina organizacija civilnog društva

Od 2010. do 2022. cijene stambenih nekretnina u EU-u porasle su za 47 %, a najamnine su u istom razdoblju porasle za 18 %.

Prema podacima Eurostata više od 10 % kućanstava u gradovima i 7 % kućanstava u ruralnim područjima potrošilo je 2023. godine

više od 40 % svojeg raspoloživog dohotka na smještaj. Radi jasnijeg uvida u to kako stanovanje možemo učiniti cjenovno pristupačnijim i održivijim za sve Europljane i Europljanke, EGSO je naručio studiju u kojoj se istražuju mjere javne politike za postizanje tog cilja. U ovom intervjuu koautorice studije Agnieszka Maj, ekonomistica, i Karolina Zubel, direktorica za okoliš, energiju i klimatske promjene iz Centra za socijalna i gospodarska istraživanja (CASE), govore o njezinim glavnim zaključcima.

O čemu je riječ u ovoj studiji EGSO-a i zašto je ona relevantna?

U [studiji o cjenovno pristupačnom i održivom stanovanju u EU-u](#) ispituje se potreba za cjenovno pristupačnim i održivim stanovanjem u EU-u i naglašava uloga digitalizacije (umjetna inteligencija, digitalne građevinske dozvole, relevantne baze podataka) i strukturâ socijalne ekonomije. Predstavljanjem studija slučaja ističu se inovativni projekti kojima se poboljšavaju cjenovna pristupačnost, dostupnost i održivost stanovanja. Studija sadržava preporuke koje bi trebalo provesti do 2030. i 2050. u skladu s ciljevima EU-a u pogledu otpornosti na klimatske promjene, socijalne jednakosti i gospodarskog rasta. Pruža strateške uvide za prilagodbu stambenih politika novim izazovima uz istodobno poticanje dobrobiti zajednice.

Koji su glavni zaključci studije?

Digitalizacija predstavlja znatnu priliku za poboljšanje učinkovitosti u planiranju, izgradnji i upravljanju stambenim nekretninama, uz moguće smanjenje troškova i povećanje održivosti. Međutim, njezin je trenutni učinak na smanjenje troškova ograničen. Neke su od glavnih prepreka usvajanju digitalnih naprednih rješenja tradicionalna stajališta dionika, percipirana niska stopa povrata ulaganja, visoki troškovi provedbe i nedostatak poticaja, osposobljavanja i propisa. Kako bi se iskoristio puni potencijal digitalizacije, ključna su daljnja ulaganja u digitalnu infrastrukturu, primjerice osiguravanjem interoperabilnosti digitalnih platformi.

Sudjelovanje subjekata socijalne ekonomije (niskoprofitne stambene udruge, organizacije od javne koristi, zadruge) obećavajuća je politička inovacija za prevladavanje aktualnih izazova u području stanovanja. Ti subjekti nude troškovno učinkovita i dobro osmišljena stambena rješenja kojima se potiče kohezija zajednice i promiče dugoročna stabilnost stanovanja. Na primjer, neprofitni i niskoprofitni stambeni projekti u Beču, koji čine 30 % ukupne izgradnje stambenih nekretnina u gradu, imaju ključnu ulogu u stabilizaciji tržišta stambenih nekretnina jer imaju učinak ograničavanja cijena. To pomaže u osiguravanju cjenovne pristupačnosti najamnina i sprečava narušavanje tržišta.

Na temelju tih zaključaka, koje su vaše glavne preporuke za djelovanje i daljnja istraživanja?

U srednjoročnom razdoblju stambene politike EU-a trebale bi davati prednost uvođenju novog europskog plana za cjenovno pristupačno i održivo socijalno stanovanje i direktive o stanovanju radi postizanja jedinstvenog pristupa u svim državama članicama. Zemlje bi trebale promicati inovativne modele kao što su zadruge i niskoprofitni stambeni projekti, pružati fleksibilnu financijsku potporu stambenim projektima i prihvatiti digitalne alate za poboljšanje stambenih rješenja.

Dugoročno bi stambene politike trebale usvojiti strateški, održiv pristup s naglaskom na lokalnim rješenjima i kontinuiranom praćenju. Digitalizaciju treba standardizirati pomoću zakonodavstva, uz prakse kružnog gospodarstva kao što su bankovni zajmovi povezani s kružnosti zgrada, poticaji za najam zasnovani na energetskej učinkovitosti i inicijative za financiranje na lokalnoj razini. Osim toga, koncept socijalnog stanovanja trebalo bi proširiti na obitelji sa srednjim dohotkom, slično modelu društvenog stanovanja u Beču, čime bi se promicala mješovita socijalna struktura i sprečavala gentrifikacija. Iznimno je važno istovremeno se posvetiti i izgradnji novih stambenih nekretnina i obnovi te prenamijeniti neiskorištene zgrade kako bi se učinkovito zadovoljile stambene potrebe.

Buduća istraživanja trebala bi se usredotočiti na uključive pristupe urbanističkom planiranju, izgradnji i ponudi stambenih nekretnina kako bi se poboljšala pristupačnost za sve građane. Također bi trebalo istražiti utjecaj novih tehnologija, kao što su umjetna inteligencija i automatizacija, na smanjenje troškova i učinkovitost u razvoju stambenih nekretnina i upravljanju njima. Nadalje, trebalo bi istražiti inovativne modele stanovanja u državama članicama EU-a i pronaći strategije kojima se mogu poboljšati cjenovna pristupačnost i održivost.

[Studiju](#) je naručio EGSO na zahtjev Skupine organizacija civilnog društva.

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

Kompas konkurentnosti ne uspijeva uskladiti potrebe poduzeća s pravima radnika

Europska konfederacija sindikata (ETUC), glavna sindikalna organizacija Europe koja predstavlja 45 milijuna radnika na europskoj razini, odbila je podržati kompas konkurentnosti, plan Europske komisije za poticanje gospodarstva EU-a. ETUC smatra da kompas u svojem sadašnjem obliku nije prihvatljiv.

Razgovarali smo s glavnom tajnicom ETUC-a Esther Lynch o glavnim primjedbama radnika na kompas i sudbini europskog stupa socijalnih prava u jeku novih poziva na drastičnu deregulaciju i stavljanje većeg naglaska na konkurentnost.

Sindikati EU-a već su izrazili svoje nezadovoljstvo najnovijim planom Europske komisije za oživljavanje gospodarstva EU. Što je, prema vašem mišljenju, glavni problem Komisijinog kompasa konkurentnosti? Koje prijedloge u planu smatrate posebno alarmantnima?

Glavni problem s kompasom konkurentnosti Europske komisije jest davanje prednosti deregulaciji u odnosu na ulaganja potrebna za otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, razvoj snažne europske industrijske politike i osiguravanje visokokvalitetnih javnih usluga. Isto tako, iako se u kompasu prepoznaje važnost kvalitetnih radnih mjesta za konkurentno gospodarstvo, umjesto predlaganja potrebnog zakonodavstva za jačanje prava, poboljšanje radnih uvjeta i promicanje kolektivnog pregovaranja, njime se taj prioritet dovodi u pitanje promicanjem deregulacije koja može dovesti do lošijih radnih uvjeta i nesigurnosti radnih mjesta.

Jedan od prijedloga koji najviše zabrinjava jest uvođenje 28. režima za poduzeća, koji bi im omogućio poslovanje izvan nacionalnih zakona o radu. To bi moglo ozbiljno ugroziti radno zakonodavstvo u cijeloj Europi i dovesti do utrke prema dnu u pogledu prava i zaštite radnika.

Isto tako, vrlo je problematična zabrana prekomjerne regulacije, odnosno mogućnosti vlada da donose zakone iznad minimalnih standarda utvrđenih direktivama EU-a. Zamisao na kojoj se temelje direktive EU-a, za [razliku](#) od uredbi EU-a, jest da se njima utvrđuju minimalni standardi za sve zemlje. Određivanjem gornje granice onoga što je moguće ne samo da bi se ugrozila ta ideja, već bi to bilo i vrlo štetno za radnike te bi dovelo do urušavanja teško ostvarenog napretka, primjerice u području zdravstvene skrbi, obrazovanja, zdravlja i sigurnosti na radu ili pravednih plaća.

Osim toga, problematičan je i poziv iz kompasa na donošenje mirovinskih reformi koje se temelje na duljem radnom vijeku jer se njime nepotrebno opterećuje radnike, a pritom se ne odgovara na potrebu za održivim i pravednim mirovinskim sustavima.

Štoviše, kompas je u velikoj mjeri usmjeren na dobrobit poduzeća jer obuhvaća brojna obećanja dana poslovnim skupinama, ali bez konkretnih obveza u pogledu zakonodavstva koje bi koristilo radnicima. To znači da nedostaju mjere kojima bi se osiguralo da se javna ulaganja upotrebljavaju za otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, a ne samo za povećanje dobiti poduzeća.

Ukratko, kompasom konkurentnosti se ne uspijeva uravnotežiti potrebe poduzeća s pravima i dobrobiti radnika, što ga u njegovom sadašnjem obliku čini neprihvatljivim prijedlogom.

Smatrate li da bi provedba europskog stupa socijalnih prava sada mogla biti ugrožena?

Komisija se u svojem nedavno objavljenom [programu rada za 2025.](#) ponovno obvezala na provedbu europskog stupa socijalnih prava. Ipak, u praksi je to prvi program rada od 2019. koji ne uključuje nijednu socijalnu zakonodavnu inicijativu.

S druge strane, Komisija je za iduću godinu predložila osam „pojednostavljenih” zakonodavnih akata. Nitko ne voli biti preopterećen administracijom, a sindikati aktivno predlažu rješenja u tu svrhu, poput [pravila o javnoj nabavi](#).

Međutim, očito je da se problemi s kojima se Europa suočava neće riješiti pojednostavljenjem.

Najveća prijetnja provedbi stupa socijalnih prava su masovna otpuštanja koja se najavljuju diljem Europe. To će ugroziti plaće i sigurnost radnih mjesta, ali i mirovine, socijalnu zaštitu i mnoga druga načela stupa socijalnih prava.

Treba osigurati ulaganja radi zaštite i otvaranja kvalitetnih radnih mjesta, uključujući pokretanje instrumenta SURE 2.0 i snažnog mehanizma ulaganja EU-a, i uvesti potrebne zakonodavne inicijative kako bi se osigurala kvalitetna radna mjesta.

Koji bi, ako ne smanjenjem regulatornih opterećenja, bio pravi način da EU poboljša svoju važnost u trenutačnom globalnom gospodarskom kontekstu?

Uvjeti koji su doveli do tih otpuštanja mogu se pripisati nedostatku ulaganja. To vrijedi i za privatna i za javna ulaganja.

Korporacije preusmjeravaju ulaganja s plaća radnika i prijeko potrebnog istraživanja i razvoja na isplate dividendi i otkupe dionica, kočeći pritom napredak zelenog i tehnološkog razvoja u Europi.

SAD i Kina pokrenuli su tijekom proteklih nekoliko godina veliki val javnih ulaganja. EU je u međuvremenu usvajao nova pravila kojima bi se države članice prisililo na mjere štednje.

EU mora hitno promijeniti smjer. Masovna javna ulaganja i socijalni zahtjevi za osiguravanje kvalitetnih radnih mjesta preduvjet su za provedbu europskog stupa socijalnih prava.

Esther Lynch glavna je tajnica [Europske konfederacije sindikata](#) (ETUC). Posjeduje bogato sindikalno iskustvo u Irskoj i na europskoj i međunarodnoj razini, a bila je i zamjenica glavnog tajnika i tajnica ETUC-a. U svom je radu predvodila borbu za jačanje radničkih i sindikalnih prava, što je imalo velik utjecaj na ključne direktive o primjerenim minimalnim plaćama, transparentnim i predvidivim radnim uvjetima i zviždačima. Također je predvodila kampanje za provedbu europskog stupa socijalnih prava i pravednih plaća. Svojim je radom osigurala donošenje 15 pravno obvezujućih ograničenja izloženosti karcinogenim tvarima i sklapanje sporazuma o digitalizaciji i reproduktivno toksičnim tvarima između socijalnih partnera. Esther je cijeli život feministica koja se zalaže za prestanak podcjenjivanja rada koji pretežno obavljaju žene.

ETUC predstavlja 45 milijuna članova iz 94 sindikalne organizacije u 42 europske zemlje i 10 europskih saveza sindikata.

Najavljena deregulacija korak je u pravom smjeru

Kinga Grafa

Poduzeća u Europi i dalje se suočavaju s prekomjernom birokracijom, regulatornom fragmentacijom i sve većim troškovima. Prekomjerna regulacija koči njihov rast i sprečava ih da drže korak s konkurentima iz drugih dijelova svijeta. Europa se ne smije nastaviti kretati u začaranom krugu - poduzetnicima su potrebne stvarne promjene, a ne dodatne analize istih prepreka koje su nam već godinama poznate. Ovo je ključan

trenutak za prelazak s riječi na djela, poručuje Kinga Grafa iz poljske poslovne konfederacije Lewiatan.

Europska komisija nedavno je predstavila kompas konkurentnosti, plan za sljedećih pet godina kojim se nastoji ojačati gospodarski položaj EU-a i podupirati europska poduzeća. Način djelovanja koji je predložila Komisija ispravan je. Poduzeća već dugo pozivaju na takve promjene, a konkurentnost i jedinstveno tržište njihovi su glavni prioriteti. Međutim, ako EU želi biti globalni konkurent, mora djelovati odmah. U interesu snažne ekonomije moramo hitno pojednostavniti propise, smanjiti troškove energije i osigurati učinkovitu potporu ulaganjima i inovacijama. S obzirom na nestabilno geopolitičko okruženje potrebni su nam i sporazumi o slobodnoj trgovini s glavnim partnerima, kao što su sporazumi o pristupu kritičnim sirovinama.

Poduzeća u Europi i dalje se suočavaju s prekomjernom birokracijom, regulatornom fragmentacijom i rastućim troškovima. Konkurenti iz drugih dijelova svijeta brže rastu, dok rast europskih poduzeća koči prekomjerna regulacija. Europska komisija mora predložiti konkretne reforme kojima će se istinski poboljšati poslovno okruženje EU-a. Kompasom konkurentnosti uklanjaju se glavne prepreke rastu i produktivnosti u EU-u, kao što su visoki troškovi energije, prekomjerna regulacija i nedostatak vještina i radne snage. To je ispravan način djelovanja, ali najvažnije je provesti ga u praksi, što podrazumijeva zakonodavne prijedloge i akcijske planove kojima se konkurentnost promiče, a ne koči.

Jedinstveno tržište jedan je od najuspješnijih primjera europskih integracija, ali njegov se potencijal mora iskoristiti u potpunosti. Neprihvatljivo je da i dalje postoje prepreke na jedinstvenom tržištu utvrđene prije 20 godina. Poljsko predsjedništvo Vijeća EU-a ima priliku to promijeniti, a sloboda pružanja usluga glavni je prioritet. To je ključno ne samo za prometni sektor već i za sve veću skupinu poduzeća koja nude profesionalne usluge. Nažalost, u izvješćima Lette i Draghija tom se pitanju ne posvećuje dovoljno pozornosti. Letta se usredotočilo samo na građevinarstvo i maloprodaju, dok Draghi nije uzeo u obzir procjene Komisije za dodatne korake za oslobađanje potencijala tržišta usluga. Pozitivno je to što je u Niinistöovom izvješću istaknuta uloga usluga u izgradnji otpornosti i sigurnosti. Nikoga se ne mora posebno uvjeravati koliko je to važno u trenutnom geopolitičkom okruženju. U tom kontekstu Komisija predlaže „28. režim“, jedinstveni skup pravila o oporezivanju, radnom pravu i pravu trgovačkih društava. Cilj je te inicijative pojednostavniti prekogranične aktivnosti, posebno za MSP-ove, ali u ovoj fazi ne znamo dovoljno o prijedlogu da bismo ga mogli ocijeniti.

Najavljena deregulacija i pojednostavnjeno zakonodavstvo očito su koraci u pravom smjeru. Međutim, sada je vrijeme da se prijedlozi provedu u djelo, što mora podrazumijevati više od pukog smanjenja tereta izvješćivanja. Nadamo se da će Komisija provesti temeljitu reviziju zakonodavstva EU-a iz koje će proizaći

konkretni prijedlozi za brzo poboljšanje regulatornog okruženja EU-a.

S nestrpljenjem iščekujemo Forum o jedinstvenom tržištu u Krakovu i zaključke javnog savjetovanja s članovima Lewiatana. Cilj će biti priprema sljedeće strategije jedinstvenog tržišta.

Ovo je ključan trenutak za prelazak s riječi na djela i provedbu rješenja kojima se istinski potiče razvoj europskih poduzeća. Za pronalaženje rješenja koja zadovoljavaju stvarne potrebe poduzeća od presudne će važnosti biti dijalog između institucija EU-a i socijalnih partnera. Ako ne donesemo odvažne odluke, izgubit ćemo dragocjeno vrijeme i zaostajati za globalnom konkurencijom.

Kinga Grafa zamjenica je glavnog direktora za europske poslove u [konfederaciji Lewiatan](#) i stalna izaslanica u organizaciji BusinessEurope. Po profesiji je politologinja i novinarka, a iskustvo s funkcioniranjem EU-a stekla je radom za Ured Odbora za europske integracije (2008. – 2009.) i Europski parlament (2009. – 2014.). Također je suautorica knjige o poljskoj aristokraciji i autorica znanstvenih publikacija o američkoj vanjskoj politici, američkoj eliti i kulturnoj diplomaciji.

Future 500: ja?anje europskih poduzeća za globalni uspjeh

„Vrijeme je za konkretne poteze na temelju Draghijevog izvješća prije nego što se ono izgubi u meandrima politike. Trebamo dobre strategije i kreatore politika koji su sposobni ići korak dalje od tog izvješća i razviti strategiju industrijske politike EU-a”, kaže hrvatski poduzetnik i znanstvenik Stjepan Orešković. Zajedno s Jörnorn Fleckom, višim direktorom transatlantskog centra za strateško promišljanje Atlantsko vijeće (Atlantic

Council), na međunarodnoj javnoj konferenciji Conclave II u Bruxellesu predstavio je ambicioznu inicijativu „Future 500”. Tom se inicijativom, koja je dio šire platforme Atlantskog vijeća SEEUS Futures, nastoji odabrati i poduprijeti 500 europskih poduzeća koja imaju dobre izgleda za znatan rast i globalni učinak. Cilj je podržati nove europske poduzetnike i poduzetnice u globalnom tržišnom natjecanju, a time i ojačati prisutnost Europe na međunarodnom gospodarskom planu. Stjepan Orešković rekao nam je nešto više o tom projektu.

Možete li ukratko predstaviti temeljnu ideju projekta „Future 500”?

Na temelju uvida iz važnih izvješća o budućnosti Europe, koja su pripremili Draghi, Letta i Heitor i koja su bila predmet analize kako znanstvenika tako i poduzetnika, ova inicijativa otvara nekoliko ključnih pitanja: tko će provoditi te planove za konkurentnost i nedavno objavljeni kompas konkurentnosti? S pomoću kojih mehanizama i uz koje troškove? I koji povrat možemo očekivati u usporedbi s nedavno ostvarenim povratom brzorastućih američkih poduzeća? Projekt „Future 500” kamen je temeljac platforme SEEUS, koja predstavlja SAD, EU i jugoistočnu Europu, a cilj joj je povećati vidljivost i suradnju među tim regijama. Strateški je osmišljen kako bi se odgovorilo na hitnu potrebu Europe da potiče dinamično okruženje u kojem se lokalna poduzeća mogu izdici u predvodnike na globalnoj sceni. Ta je inicijativa usredotočena na osiguravanje

poduzetničkog kapitala, strateško usmjeravanje i međunarodno umrežavanje. Oslanja se na stručnjake kao što su **Dani Rodrik** sa Sveučilišta Harvard i **Beata Jaworcik** iz Europske banke za obnovu i razvoj, a cilj joj je razviti industrijske politike 21. stoljeća kojima bi se znatno poboljšao naš konkurentski položaj.

Imate li već potencijalne kandidate za 500 poduzeća koja planirate odabrati? Koje osnovne uvjete poduzeće mora ispunjavati da bi bilo odabrano?

Iako još nije odabrano nijedno konkretno poduzeće, inicijativa „Future 500” bit će usmjerena na subjekte s potencijalom za širenje i brz rast. Taj će proces biti otvoren i kontinuiran i davat će prednost gospodarskom potencijalu, inovacijama i strateškoj važnosti u dotičnim sektorima. Nastojat ćemo i uspostaviti partnerstva s multilateralnim razvojnim bankama i ulagačima koji već podupiru poduzeća u povećanju njihove konkurentne snage. Naglasak je na poduzećima koja su već na solidnom putu rasta i pokazuju sposobnost inovativnosti i ambiciju globalnog širenja. Time se jamči da se ne odabiru samo poduzeća koja su vodeća na tržištu već i ona koja su pioniri u području tehnologije i poslovnih modela. Nadovezat ćemo se na iskustva velikih projekata kao što je „Scale-Up Europe”, koji okuplja osnivače, ulagače, rukovoditelje i znanstvenike s misijom da Europa postane dom tehnoloških predvodnika. Za zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u ta potencijalno odabrana poduzeća posebno su važna jer će utjeloviti načela novog gospodarstva i služiti kao uzori za ambiciozna, međunarodno konkurentna poduzeća koja se ne oslanjaju većinom na financiranje iz nacionalnih proračuna.

Koliko ste optimistični u pogledu potencijala Europe da postane konkurentna na globalnoj razini?

Postoji velik optimizam u pogledu sposobnosti Europe da ojača svoj položaj unutar globalnog tržišnog natjecanja i odmakne se od prevladavajućeg samosažaljenja. Ukupan prinos referentnih dionica u europodručju od početka rasta tržišta krajem 2022. bio je veći od stope S&P 500 ako izuzmemo poduzeće Nvidia. Europski socijalni i zdravstveni sustavi održavaju ljude zdravima i aktivnima tijekom duljeg razdoblja uz znatno niže troškove i pozitivno utječu na produktivnost i konkurentnost našeg gospodarstva na globalnoj razini.

Nastojimo rekreirati koncept „istinskog entuzijazma” koji je Immanuel Kant evocirao u kontekstu francuske revolucije. Takav način razmišljanja može izazove pretvoriti u motivacijsku silu, što dovodi do naoko nepobjedive odlučnosti. Treba nam manje „debelih mačaka” i „umilnih psića” – odnosno imućnih samozadovoljnih elita i pretjerano poslušnih i neambicioznih sljedbenika – koji su dominirali u zadnja dva desetljeća. Umjesto toga, potrebno nam je više „gladnih mladih ljudi” – motiviranih, ambicioznih pojedinaca spremnih za hvatanje ukoštac s izazovima.

Cilj je inicijative „Future 500” proaktivno pristupiti rješavanju kroničnih pitanja istaknutih u izvješćima o konkurentnosti, kao što su potreba za odvažnim inovacijama i rast poduzeća. Položaj Europe u svijetu uvelike će ovisiti o njezinoj sposobnosti prihvaćanja naprednih tehnologija, njegovanja poduzetničkog talenta i poboljšanja industrijskih politika radi podupiranja uključivog rasta. Iskorištavanjem njezine dobro obrazovane radne snage, bogatog naslijeđa u području inovacija te tradicionalnih i novih industrijskih sektora, kao i rješavanjem pitanja kao što su regulatorna rascjepkanost i tržišne neravnoteže, ta inicijativa nastoji stvoriti plodno okruženje za poslovne lidere i inovatore.

Ukratko, inicijativa „Future 500” važan je korak za testiranje europskog gospodarskog okruženja i pozicioniranje našeg kontinenta kao globalnog konkurenta poticanjem poduzeća s velikim potencijalom i jačanjem poduzetničkog ekosustava. U natjecanju ne možemo pobijediti ako ne znamo tko su nam

konkurenti.

Stjepan Orešković znanstvenik je i poduzetnik. Član je Europske akademije znanosti i umjetnosti i osnivač društva [Bosqar Invest](#). Pod vodstvom njegove obitelji Bosqar Invest u razdoblju od pet godina povećao je svoju radnu snagu s 300 na više od 16 000 zaposlenika i zaposlenica, pokazujući time izvrsnu strategiju rasta u kojoj se kombiniraju znanost, tehnologija, ulaganja iz mirovinskih i drugih fondova te poduzetnička hrabrost, što je ključan pristup koji se zagovara u Draghijevu izvješću. Taj naglasak na strateškim aspektima vjerojatno je utjecao na pokretanje projekta Atlantskog vijeća „Future 500”, o kojem je ovdje riječ.

[Europska koalicija za korporativnu pravdu protiv Skupnog paketa mjera: politike EU-a ne bi se smjele voditi korporativnim interesima](#)

Europska komisija uskoro će predstaviti paket zakonodavnih reformi o obvezama korporativnog izvješćivanja, poznat kao Skupni paket mjera. Čiji je cilj pojednostaviti i racionalizirati propise o održivosti, a time pojednostaviti i obveze izvješćivanja za poduzeća. Najava tog paketa u studenome uzdrmala je cijelu Europsku uniju i izazvala brojne rasprave i otpor raznih skupina.

[Organizacije civilnog društva](#), [sindikati](#), [poduzeća](#), [ulagači](#), [pravnici](#) i [akademska zajednica](#) izrazili su zabrinutost zbog toga što bi Skupni paket mjera mogao dovesti do deregulacije i pozvali Komisiju da te instrumente zaštiti, a ne oslabi. Andriana Loredan iz Europske koalicije za korporativnu pravdu (ECCJ) objašnjava u čemu je problem i zašto se organizacije civilnog društva poput ECCJ-a protive tom paketu.

Konkurentnost kao izgovor za deregulaciju prijeko potrebnih propisa o održivosti

Skupni paket mjera bavi se trima ključnim instrumentima održivosti koji čine srž europskog zelenog plana: Direktivom o korporativnom izvješćivanju o održivosti (CSRD), Direktivom o dužnoj pažnji za održivo poslovanje (CSDDD) i Uredbom o taksonomiji. Taj paket mjera izravna je posljedica promjene smjera nove Komisije, koja je započela izvješćem Marija Draghija o [budućnosti europske konkurentnosti](#) u rujnu 2024. U svom izvješću Draghi stagnaciju tržišta EU-a djelomično pripisuje prekomjernom regulatornom opterećenju poduzeća, no prikladno zanemaruje druge ključne čimbenike, kao što su inflacija cijena nafte, plina i hrane potaknuta špekulacijama multinacionalnih poduzeća. Prema Draghijevom izvješću, jedan od glavnih uzroka regulatornog opterećenja jest okvir EU-a za izvješćivanje o održivosti i dužnu pažnju. Iako nema dokaza koji bi povezivali zakonodavstvo o održivosti s percipiranim nedostatkom konkurentnosti EU-a, ta je uska perspektiva postala izgovor za potencijalno postupno ukidanje zakonodavstva o održivosti.

Navedenim paketom mjera Komisija namjerava pojednostaviti neke od nedavno donesenih ključnih instrumenata kako bi suzbila utjecaj velikih poduzeća na ljude i okoliš. To uključuje Direktivu o dužnoj pažnji za održivo poslovanje, koja je donesena tek prošle godine i još nije provedena.

Svaka rasprava o sadržaju Skupnog paketa mjera još uvijek je špekulativne prirode. Međutim, jedan od najvećih rizika povezanih sa tim paketom jest ponovno otvaranje rasprave o zakonodavnim aktima koji se odnose na instrumente održivosti, što bi moglo dovesti do novih pregovora o njihovim ključnim odredbama (npr. građanskopravna odgovornost ili planovi klimatske tranzicije u okviru Direktive o dužnoj pažnji za održivo poslovanje). Europska koalicija za korporativnu pravdu snažno se protivi ponovnom pokretanju rasprave o prethodno dogovorenim zakonodavnim aktima o održivosti. To bi povećalo regulatornu nesigurnost, ugrozilo poštovanje ljudskih prava i okoliša od strane poduzeća i kaznilo prve ulagače.

Nerazmjeran utjecaj poduzeća u manjkavom postupku savjetovanja

Komisija je svoj prijedlog razradila i Skupni paket mjera najavila potpuno netransparentno i [zanemarujući pravo sadržano u Ugovorima o EU-u i svoja vlastita postupovna pravila](#).

Komisija svoju inicijativu povezanu sa Skupnim paketom mjera namjerava predstaviti u vrlo kratkom roku, što ne ostavlja vremena za adekvatnu procjenu učinka i javno savjetovanje. Taj pristup nije u skladu s pravom na sudjelovanje u postupcima donošenja odluka EU-a, što je jedno od demokratskih načela zaštićenih odredbama Ugovorâ o EU-u, a u suprotnosti je i s Komisijinim smjernicama za bolju regulativu, u kojima stoji da Komisija u postupku donošenja politika mora provesti opsežno i transparentno savjetovanje s dionicima.

Umjesto toga, Komisija je u veljači 2025. s malom skupinom odabranih dionika (prvenstveno velikih poduzeća i poslovnih udruga) održala [prividno savjetovanje](#), odnosno tzv. „[provjeru stvarnog stanja](#)”. Mnogima od tih poduzeća trenutačno prijete sudski postupci zbog toga što su u okviru svog poslovanja ili lanca vrijednosti kršila ljudska prava ili nanosila štetu okolišu. Stoga im je u interesu oslabiti zakonodavstvo o održivosti, i to na štetu radnika, lokalnih zajednica i klime. Nadalje, nesrazmjerna zastupljenost velikih poduzeća bila je u oštroj suprotnosti s nedovoljnom zastupljenošću civilnog društva. Organizacije civilnog društva, sindikati i mala poduzeća u razgovorima su bili tek simbolično zastupljeni, a žrtve korporativnog zlostavljanja i poduzeća koja zagovaraju propise o održivosti potpuno isključeni.

Skupni paket mjera mogao bi ugroziti ambiciozne klimatske politike

Čini se da su se predsjednica Ursula von der Leyen i povjerenik Valdis Dombrovskis, koji nadzire cijelu inicijativu „pojednostavljenja”, prilagodili interesima najvećih i najmoćnijih korporacija. Među ključnim partnerima Komisije koji su sudjelovali u takozvanoj provjeri stvarnog stanja bila su poduzeća čije poslovne aktivnosti znatno doprinose klimatskim promjenama i koja su zainteresirana za smanjenje klimatskih obveza, primjerice poduzeća iz naftnog, plinskog, petrokemijskog, automobilske i financijskog sektora. S obzirom na klimatsku krizu i njezine negativne posljedice po ljude i okoliš, to izaziva zabrinutost jer se smatra da bi Skupni paket mjera mogao značiti korak unatrag za klimatske politike.

Prioritet Komisije trebala bi biti provedba, a ne deregulacija

Ako Komisiju zaista zanimaju konkurentnost, smanjenje regulatornog opterećenja, ljudska prava i klimatska pravda, trebala bi razmisliti o tome kako može djelotvorno provesti instrumente održivosti. To se lako može postići izradom smjernica za pomoć poduzećima i vlastima država članica, kako je navedeno u Direktivi o dužnoj pažnji za održivo poslovanje, kao i razvojem financiranja i izgradnjom kapaciteta. Tim bi se pristupom odgovorilo na Draghijevu kritiku o nedostatku smjernica za lakšu primjenu EU-ovog zakonodavstva o održivosti.

Naposljetku, istinska konkurentnost teško će se postići ako se ključni propisi o održivosti mijenjaju tajno, iza zatvorenih vrata, zajedno s nekim od najvećih svjetskih korporacija.

Andriana Loredan, službenica za politiku u Europskoj koaliciji za korporativnu pravdu, zagovara Direktivu o dužnoj pažnji za održivo poslovanje od prve objave prijedloga 2022. godine. Prije toga je radila za organizaciju *Anti-Slavery International*, gdje se bavila temom poduzeća i ljudskih prava iz perspektive prisilnog rada.

Nemojmo ugroziti desetljeća teško ostvarenih ekoloških, socijalnih i gospodarskih postignuća

EU se mora oduprijeti zavodljivom zovu deregulacije jer bi ona samo stvorila nesigurnost za poduzeća, oslabila konkurentnost koja se zasniva na održivosti i smanjila dobrobit i povjerenje građana, kaže Danny Jacobs, glavni direktor flandrijske ekološke mreže „Bond Beter Leefmilieu – BBL”. S nama je podijelio zabrinutost nevladinih organizacija za zaštitu okoliša u vezi s najnovijim prijedlogom EU-a o pojednostavljenju propisa, za koji strahuju da bi mogao gurnuti u drugi plan ključne ambiciozne aspekte europskog zelenog plana.

Možete li komentirati najnovije inicijative Komisije o deregulaciji, primjerice kompas konkurentnosti i skupne pakete?

Europska komisija predstavila je program deregulacije i pojednostavljenja u kojem najvažnije mjesto ima gospodarstvo, što bi moglo ugroziti ekološka, socijalna i gospodarska postignuća. Ta napetost između prilagodbe i očuvanja europske pravne stečevine otežava Europskoj uniji da odredi jasan smjer.

Komisijin kompas konkurentnosti, predstavljen krajem siječnja, odražava zabrinutost poduzeća zbog troškova energije i gospodarskih izazova, ali zapostavlja važne prioritete kao što su nulta stopa onečišćenja i dobrobit građana jer europsko gospodarstvo ne usmjerava prema čistoj, prosperitetnoj i kružnoj budućnosti. Kompas bi Europu mogao odvesti u krivom smjeru. Promicanjem konkurentne dekarbonizacije bez integracije socijalnih i okolišnih ciljeva ugrožava se svrha institucija EU-a, a to je služenje općem dobru i njegova zaštita.

Ono što zabrinjava organizacije civilnog društva jest rizičan cilj da se u okviru kompasa postigne pojednostavljenje 25 % propisa. Iako je pojednostavljenje propisa dobrodošlo, ono bi bez temeljite analize moglo ugroziti ključnu zdravstvenu, socijalnu i okolišnu zaštitu. Poslovne inovacije ne ometa regulacija nego nepostojanje jasnih pravila. Daljnjom deregulacijom samo bi se stvorilo ozračje nesigurnosti, čime bi se otežala situacija inovativnih poduzeća, onih koja preuzimaju vodeću ulogu, a istodobno ugrozili napredak i održivost.

Isto tako, bojimo se da će se pojednostavljenje realizirati nauštrb okolišnih i socijalnih ciljeva. Direktiva o korporativnom izvješćivanju o održivosti, Direktiva o dužnoj pažnji za održivo poslovanje i taksonomija EU-a imaju brojne nedostatke i mogle su biti još zahtjevnije. Njihovo daljnje slabljenje, iako je letvica već u početku bila nisko postavljena, te bi direktive učinilo besmislenima.

Još jedan konkretan primjer dobro pokazuje što se trenutačno događa. Flandrija posljednjih godina ima golem problem prisustva perfluoralkilnih i polifluoralkilnih tvari (PFAS): velik dio našeg teritorija zagađen je

tim kemikalijama i njima su izložene stotine tisuća građana. Ograničenje i zabrana na temelju Uredbe o kemikalijama (REACH) smatraju se najučinkovitijim sredstvom za kontrolu rizika koje predstavljaju tvari poput PFAS-a, koje se upotrebljavaju u industrijskim procesima i u proizvodima (smjese i pojedinačni proizvodi). Kad bi Europska komisija ublažila stroge odredbe Uredbe REACH, povećao bi se rizik od izloženosti opasnim kemikalijama štetnima za javno zdravlje. Poduzeća bi imala manje obveza da traže sigurne alternative, što bi kočilo inovacije u području održive kemije. Onečišćenje okoliša moglo bi se povećati jer blaža pravila dovode do povećanja opasnih ispuštanja i otpada. Potrošači su izloženiji riziku jer se ne provjerava tako temeljito sadržavaju li proizvodi toksične tvari. To bi moglo dovesti do toga da europska poduzeća zaostanu u globalnom prijelazu na sigurnije i ekološki prihvatljivije proizvode, čime bi se izgubio tržišni udio u odnosu na konkurente koji prihvaćaju inovacije otporne na buduće promjene.

Jeste li optimistični u pogledu budućnosti zelenog plana u svjetlu nedavno najavljenog smjera koji je Komisija odabrala za poticanje europskog gospodarstva?

Program rada Europske komisije za 2025. predstavlja i obećanje i opasnost. Iako njezino zalaganje za dekarbonizaciju i cjenovno pristupačnu energiju ukazuje na potencijalni put prema čistoj i otpornijoj Europi, postoji rizik od toga da se ključni ambiciozni aspekti europskog zelenog plana gurnu u drugi plan. Sve je veća zabrinutost zbog predložene skupne uredbe, koja bi pod krinkom „pojednostavljenja” mogla na mala vrata uvesti deregulaciju korporativne odgovornosti. Nedavni trendovi pokazuju da se pojednostavljenje često koristi za slabljenje osnovnih zaštitnih mjera, od zakonodavstva o kemikalijama do poljoprivrede. Slikovit je primjer za to ishitrena reforma zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) iz ožujka 2024., kojom su ukinute zelene zaštitne mjere. Sada bi se dugo očekivana revizija Uredbe REACH, izvorno osmišljena kao sredstvo za zaštitu javnog zdravlja i okoliša, mogla prepakirati kao mjera „pojednostavljenja” kako bi se ublažili propisi za industriju.

Prije samo nekoliko mjeseci predsjednica von der Leyen obećala je da neće skrenuti s puta ostvarivanja svih ciljeva europskog zelenog plana. Bez obzira na to, u tekućem programu rada priča je potpuno drugačija jer se oduzima prioritet upravo ciljevima u područjima u kojima je djelovanje najhitnije, posebno u vezi s nultom stopom onečišćenja.

Smatrate li da bi deregulacija, kako je predložena, mogla negativno utjecati na održivost i dosad ostvareni napredak?

EU se mora oduprijeti zavodljivom zovu deregulacije, koja bi samo ugrozila regulatornu sigurnost i predvidljivost za poduzeća, oslabila dugoročnu konkurentnost zasnovanu na održivosti i narušila dobrobit i povjerenje građana.

EU se mora pobrinuti za to da smanjenje birokracije ne podrazumijeva smanjenje zaštite okoliša i javnog zdravlja. Pametna provedba trebala bi ojačati, a ne ugroziti europski zeleni plan. Slabljenje bitne zaštite okoliša i socijalne zaštite pod krinkom smanjenja birokracije nije strategija za razvoj gospodarske snage. To je nepromišljeni korak unatrag kojim će se ugroziti upravo ona pravila koja su osmišljena za to da naše gospodarstvo bude otporno na buduće promjene. Sve to povećava alarmantnu opasnost od poništavanja napretka koji smo u zadnjih deset godina postigli u području održivosti.

Civilno društvo istodobno je pod sve većim pritiskom diljem EU-a, s restriktivnim zakonima o stranim agentima, represijom prosvjeda i rezovima u financiranju kojima se ugrožavaju temeljna prava. Europski štit za zaštitu demokracije i buduća strategija EU-a za civilno društvo moraju biti više od simboličnih obaveza – oni moraju osigurati pravnu zaštitu, održivo financiranje i strukturirani civilni dijalog s institucijama EU-a. U programu rada Komisije prednost treba dati zaštiti demokracije jačanjem civilnog društva. Bez neovisnog civilnog društva koje raspolaže adekvatnim resursima ugrožena je i sama europska demokracija.

Danny Jacobs glavni je direktor organizacije [Bond Beter Leefmilieu – BBL](#), saveza 135 nevladinih organizacija za zaštitu okoliša iz Flandrije (Belgija) i belgijski predstavnik u [Europskom uredu za okoliš](#) (najveća europska mreža organizacija građana koje se bave okolišem i koja predstavlja oko 30 milijuna članova i pristaša).

Urednici

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Suradnici u ovom broju

Christian Weger (cw)
Daniela Vincenti (dv)
Dimitra Panagiotou (dm)
Erika Paulinova (ep)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leonard Mallet (lm)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoamani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Samantha Falciatori (sf)
Parminder Shah (sp)
Thomas Kersten (tk)

Koordinacija

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresa

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the European Union or to the Committee's other publications.

Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

02/2025